

Handläggare
Suzanne Hartenberger
Telefon: 0850806125

Till
Bromma stadsdelsnämnd

Underlag för budget 2025 med inriktning 2026 och 2027 för Bromma stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Nämnden godkänner förvaltningens förslag till underlag för budget 2025 med inriktning för 2026 och 2027, inklusive bilagor
2. Nämnden överlämnar förslaget till kommunstyrelsen för fortsatt beredning
3. Nämnden beslutar om omedelbar justering av ärendet

Susanna Halldin Olsson
Stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Nämnden överlämnar ett underlag för budget 2025 med inriktning för 2026 och 2027.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden ska lämna ett underlag till kommunstyrelsen inför den centrala budgetberedningen. Underlaget, som utgår från stadens övergripande inriktningsmål, ska lyfta strategiskt viktiga utvecklingsområden och utmaningar som berör kärnverksamheten. I underlaget redovisar förvaltningen strategiska och prioriterade frågor för de kommande tre åren. Utgångspunkter för underlaget är befolkningsutvecklingen, analyser av kommande arbete för att uppnå

Bromma stadsdelsnämnd

Köpsvängen 24

0850806125
08-508 06 000
bromma@stockholm.se

start.stockholm

kommunfullmäktiges mål, omvärldsfaktorer och större förändringar jämfört med gällande plan för 2025 och 2026.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom förvaltningsledningen i samråd med chefer och nyckelpersoner inom respektive avdelning.

Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen 2023-04-18 och i pensionärsrådet 2023-04-17.

Innehållsförteckning

1 Utvecklingsbehov och strategiska prioriteringar	5
2 Nämndens verksamhetsområde	11
2.1 Förskoleverksamhet.....	15
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid.....	17
2.3 Äldreomsorg	18
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	20
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri.....	22
2.6 Stadsmiljöverksamhet.....	26
2.7 Ekonomiskt bistånd	29
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder	30
2.9 Övrigt.....	31
3 Sammanfattande ekonomisk analys	33
3.1 Drift	33
3.2 Investeringar	38
4 Lokalförsörjningsplan.....	40
4.1 Sammanfattning.....	40
4.2 Planeringsförutsättningar.....	40
4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling	41
4.4 Samverkan	41
4.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet.....	43
4.5.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering	43
4.5.2 Nuläge 31 januari 2024	43
4.5.3 Planering av lokaler för år 2025-2032 (första planeringsperioden)	43
4.5.4 Planering för lokaler år 2033-2045 (andra planeringsperioden)	44
4.6 Lokalplanering - pedagogisk verksamhet.....	44
4.6.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering	44
4.6.2 Nuläge 31 januari 2024	47
4.6.3 Planering av lokaler för år 2025-2032 (första planeringsperioden)	48
4.6.4 Planering av lokaler för år 2033-2045 (andra planeringsperioden)	48
4.7 Övrig information.....	49

4.7.1	Särskild redovisning av vissa lokalprojekt.....	49
5	Övriga redovisningar	49

Bilagor

Bilaga 01 - Sdn 06

Bilaga 02 - Klimatinvesteringar

1 Utvecklingsbehov och strategiska prioriteringar

Förvaltningen har i samband med verksamhetsplan 2024 identifierat tre strategiska utvecklingsområden som kommer att vara i fokus för utvecklingsarbetet inom alla verksamhetsområden under 2024 och under den kommande treårsperioden.

De tre fokusområdena är

- Ekonomi – att resurser används på ett bra och effektivt sätt
- Trygghet och säkerhet
- Kompetensförsörjning

Inom fokusområdena ska förvaltningens verksamheter tillsammans göra förflyttningar. För att lyckas med detta krävs det att saker görs på nya sätt och att den interna samverkan och samverkan med andra förvaltningar och bolag samt med näringsliv och civilsamhälle utvecklas. Förvaltningen har påbörjat arbetet med att skapa en struktur och en kultur som ska främja innovationsarbetet i organisationen.

I följande redovisas utvecklingsbehov och strategiska prioriteringar under respektive inriktningsmål kopplat till de tre fokusområdena.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Resurser används på ett bra och effektivt sätt

För att fortsatt kunna leverera välfärdstjänster med hög kvalitet behöver resurser i form av bland annat personal, kompetens, tid och pengar användas på bästa sätt. Äldreomsorgen och socialtjänsten står inför flera nya utmaningar, bland annat i och med en ny socialtjänstlag som börjar gälla 1 juli 2025 och omställningen till en god och nära vård. Omställningen behöver ske i nära samarbete mellan socialtjänstens och äldreomsorgens verksamheter. Resurserna behöver användas mer effektivt genom en förskjutning från myndighetsprövade insatser till mer preventiva åtgärder, däribland stöd till egenvård och hälsofrämjande aktiviteter.

Förvaltningen ska arbeta för att stärka tilliten till socialtjänsten bland annat genom olika kommunikativa insatser samt utveckla arbetet för att motivera fler föräldrar och vårdnadshavare att ta emot öppna insatser. Det är en utmaning att möta upp behovet av föräldrastödsprogram både när det gäller att tillhandahålla utbildade gruppleddare men även att få till tillräckligt många deltagare för att en grupp ska starta.

För att tidigt upptäcka barn och unga som riskerar att fara illa samt för att nå fler barn och föräldrar med tidiga och förebyggande insatser behöver samverkan mellan förskola, skola och socialtjänsten att intensifieras där även fristående förskolor och skolor involveras i högre grad. Förvaltningen arbetar för att utöka och bredda det skolsociala arbetet med fler team och skolsociologer.

Förskolans personal behöver ha tid och förutsättningar för att kunna arbeta utifrån läroplanen. Det behöver säkerställas att det finns kompletterande kompetenser, stödinsatser och tydliga rutiner för pedagogerna för att kunna stötta och fånga upp de barn och vårdnadshavare som behöver stöd och hjälp.

Inom äldreomsorgen behöver det förebyggande arbetet bland annat ske genom ett utökat samarbete med regionens primärvård. Det förebyggande stödet i kommunen behöver också utvecklas mot mer riktade preventiva åtgärder.

Inom området funktionsnedsättning har antalet ej verkställda beslut ökat. Det är prioriterat att fortsätta säkerställa att enskildas behov och beslut blir tillgodosedda.

Fritidens verksamhet och sociala aktiviteter behöver fortsätta utvecklas för att nå flera unga som saknar meningsfull sysselsättning.

Den ökande befolkningen innebär ökad efterfrågan på aktiviteter i parker och grönområden, såsom badplatser och spontanaktivitetsytor. Förvaltningen ska fortsatt satsa på att anlägga fler spontanaktivitetsytor på parkmark med syftet att bidra till folkhälsan samt till ökad trygghet.

Trygghet och säkerhet

Arbetet för att barn och unga ska ges en bra uppväxt fortsätter, i vilket det ingår att stärka barns rättigheter inom alla verksamheter. Förskolans pedagogiska verksamhet och kompensatoriska uppdrag förväntas minska risken för att barn ska hamna i utanförskap. Förskolan behöver därför få en tydligare roll i det förebyggande arbetet.

För att förebygga socialt utanförskap och för att identifiera barn som far illa samt minska risken för att barn utsätts för våld och hamnar i kriminalitet, ska barnhälsoarbetet utvecklas och samverkan mellan förskolan och socialtjänsten ska fortsätta att stärkas. Barn och unga i Bromma ska inte rekryteras in i kriminalitet. En välfungerande skolgång är en central del i detta arbete. Den öppna fritidsverksamheten är en del av det trygghetsskapande arbetet och ska utvecklas vidare. I Mariehäll kommer antalet ungdomar öka under planperioden. Förvaltningens fritidsverksamhet ska utreda möjligheten att starta en träffpunkt för unga i området.

Genom fritidsverksamhetens arbete utifrån metodstödet ”MVP fritid” (Mentorer i våldsprevention) stärks det våldsförebyggande arbetet inom fritiden.

Vid förvaltningens vård- och omsorgsboenden är patientsäkerheten av största vikt. Den äldre ska känna sig trygg och säker med äldreomsorgen i Bromma. Genom att stärka språksvaga medarbetare i det svenska språket väntas den äldres upplevelse av trygghet att öka. I samarbete med avdelning förskola planerar äldreomsorgen att ta fram arbetsprover i det svenska språket för medarbetare. Rekrytering i generell bemärkelse ska kvalitetssäkras för att inte olämpliga medarbetare ska få anställning.

Kompetensförsörjning

Förvaltningen behöver förbereda sig på att förslaget till en ny socialtjänstlag kan innebära större förändringar i arbetssätt och kräva nya kompetenser. Nya arbetssätt som stöds av AI och välfärdstekniska lösningar bedöms kunna underlätta arbetet och frigöra tid för socialt arbete. Digitaliseringstakten behöver öka betydligt framöver för möta kompetensförsörjningsutmaningen och medarbetare och stockholmarnas behov samt förväntningar att kunna nyttja digitaliseringens möjligheter.

Många medarbetare inom äldreomsorgen saknar grundläggande kompetenser eller förmågor

att omsätta sina kunskaper i praktiken, trots att de har en formell undersköterskeutbildning. Därför behöver satsningar på ett arbetsplatsförlagt lärande fortsätta under perioden. Det sker bland annat genom interna utbildningar i simulerad vårdmiljö och stöd i form av en hälso- och sjukvårdutvecklare och en kombinerad tjänst som MAR (medicinskt ansvarig för rehabilitering) och AKA (adjungerad klinisk adjunkt). Genom satsningarna på särskilda kompetenser förväntas kvaliteten att höjas samtidigt som samarbete och erfarenhetsutbyte med akademien stärks.

Sjukfrånvaron är fortfarande på en hög nivå inom förskolan. Arbetsmiljön behöver därför vara i stort fokus under de närmsta åren. Medarbetarnas förutsättningar är ett prioriterat område för att säkerställa att resurser används på ett effektivt och hållbart sätt.

Under kommande treårsperiod kommer nya digitala verksamhetsstöd att implementeras i förskolan. Detta kan innebära förändrat arbetssätt och kompetensutveckling vilket kommer kräva personella resurser.

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Resurser används på ett bra och effektivt sätt

Förskolan har ett utbildningsuppdrag att öka medvetenheten kring miljö och samtidigt skapa en framtidstro och handlingskompetens hos barnen för att möta framtiden. Medarbetarna är viktiga förebilder och deras miljömedvetenhet leder till en positiv klimatpåverkan. Allt fler förskolor arbetar för barnens rätt att bli blöjfria, vilket är bra för barnens hälsa samt för klimat och ekonomi.

En större satsning gällande övergång till parkdrift i egen regi startar 2024 och kommer pågå under några år framöver. Förändringen kan på kort sikt innebära ökade kostnader, men på lång sikt kan en högre effektivitet och framförallt en högre kvalitet uppnås. Förvaltningen kan med fördel inhämta erfarenheter från Skärholmens stadsdelsförvaltning, som bedriver parkskötsel i egen regi sedan år 2005, och även stadsdelsförvaltningarna i Farsta, Järva och Hägersten-Älvsjö samt trafikkontoret som har eller har haft liknande utredningsuppdrag.

Förvaltningens verksamheter ska genom ökad medvetenhet och olika insatser bidra till att Stockholm uppnår målet att vara klimatpositivt till år 2030. Under kommande år kommer nya stadsövergripande miljöstyrningsdokument med högre ambitioner (miljöprogram, klimathandlingsplan, avfallsplan, kemikalieplan, och resepolicy med flera) att införas.

Förvaltningen behöver aktivt genomföra klimatinvesteringsprojekt för att minska klimatpåverkan och förbättra stadens motståndskraft mot ökade klimatförändringar. Att stärka arbetet med miljömässigt hållbara inköp är avgörande. Det innebär att säkerställa att upphandlingar är i linje med stadens miljö- och klimatmål, att medarbetare gör miljövänliga val och att uppföljningen av inköp intensifieras. Andelen ekologiska livsmedel ska öka inom samtliga verksamheter. Under 2024 ska en utredning tillsättas för att kartlägga hinder för att uppnå en ökad andel ekologiska inköp. Syftet är att bättre förstå orsakerna bakom bristande måluppfyllelse och därigenom kunna identifiera vilka åtgärder som är effektiva för att nå kommunfullmäktiges mål. En annan åtgärd som förväntas öka andelen ekologiska livsmedel

och minska klimatpåverkan från upphandlade livsmedel samt öka handlingsutrymmet kring hälsosam mat, är ett cateringkök i egen regi. Möjligheten ska utredas under 2024.

För att klimatpåverkan från inköp och upphandling ska minska behöver miljökrav ställas i centrala upphandlingar. Det behöver också finnas fungerande system för att följa upp inköpens utsläpp. Stadens arbete mot en rättvis och inkluderande klimatomställning kräver ökat stöd från stadens centrala funktioner och starkare samverkan både internt och externt. Förvaltningen bör också aktivt söka samverkan och delta i olika sammanhang för att främja en rättvis klimatomställning och ökad delaktighet, både internt och externt. Det kan inkludera att ingå i pilotprojekt, forskningsprojekt, att delta i olika nätverk samt att arbeta med innovation.

Trygghet och säkerhet

Ett omtag ska genomföras kring en giftfri förskola för att identifiera vilka satsningar som behöver prioriteras och genomföras på kort och lång sikt. Förvaltningens verksamheter ska säkerställa att kemiska produkter med utfasningsämnen inte köps in och att hälsofarlig plast byts ut mot alternativa produkter.

Förvaltningen ser en utmaning i de intressekonflikter som kan uppstå vid utveckling av parker och grönområden. Förvaltningen tillskapar nya spontanaktivitetsytor på parkmark bland annat för att öka tryggheten i området. Satsningarna leder till en minskad mängd grönyta. En annan intressekonflikt uppstår i samband med belysningsåtgärder. Belysning är ofta en effektiv trygghetsåtgärd men kan ha en negativ inverkan på den biologiska mångfalden. Därför behöver avvägningar göras mellan trygghetsskapande åtgärder och bevarande av den biologiska mångfalden.

Kompetensförsörjning

Kompetensen behöver generellt höjas inom verksamheterna i att göra medvetna och hållbara val vid inköp, liksom se över hur resursanvändningen kan minskas. Hos kockar och ekonomibiträden krävs särskilt att kompetensen fortsätter öka för att kunna möta de höjda miljö- och klimatambitionerna.

Övergången till parkdrift i egen regi kan innebära utmaningar kopplat till kompetensförsörjning. En ny utförarorganisation ska etableras och många roller ska tillsättas. Idag finns en utmaning med bristande kompetens inom parkskötsel hos driftentreprenören, varför det är prioriterat att säkra rätt kompetens vid en lösning i egen regi. Möjligheten att säkra kompetens är också en av de möjligheter förvaltningen ser med att ha parkdriften i egen regi.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Resurser används på ett bra och effektivt sätt

För ekonomisk hållbarhet och en nämndbudget i balans behöver tilldelade resurser användas på bästa sätt. En tydlig ekonomistyrning och säkerhet i prognoser är en förutsättning för att skapa och behålla stabilitet i verksamheten.

Så långt det är möjligt ska inköp ske från leverantörer som är anslutna till stadens inköpssystem. Alla inköp som görs utanför ramavtal ska ske i enlighet med Bromma stadsdelsförvaltning regler för direktupphandling. Arbetet med upphandlings- och inköpsförfarandet, samt arbetet med avtalsuppföljningar, ska stärkas och i högre grad systematiseras för att öka förmågan att motverka organiserad brottslighet och oegentligheter.

Det sviktande barnantalet påverkar förskolans ekonomi i och med minskad barnpeng utöver kostnadsökningar. Samma problematik står de fristående aktörerna inför med risk för att de inte kan bedriva någon verksamhet. Förvaltningen behöver därför ha en beredskap genom att ha tomma platser, vilket är kostsamt. Det ekonomiska läget påverkar räntor och driftskostnader som i sin tur resulterar i högre lokalhyror vilket också påverkar möjligheten att bygga nya förskolor i områden som växer. För att möta utmaningen behöver förvaltningen hitta nya arbetssätt för lokaloptimering.

Förvaltningen ser stora möjligheter i en effektivare resursanvändning genom att bättre förstå användarnas behov, vanor och preferenser. För att resurserna ska användas på ett bra sätt ska dialogen med brommaborna utvecklas. Det låga deltagandet i stadens medborgarundersökning är en utmaning. Förutom en låg svarsfrekvens, är äldre överrepresenterade i svarsstatistiken i förhållande till urvalet. Barn synpunkter behöver också omhändertas. Nya metoder behöver prövas för att utveckla dialogen med brommaborna inför olika satsningar i stadsmiljön. Bland annat ska metoden medborgarbudget fortsatt utvecklas för att involvera brommaborna i planeringen av närmiljön.

Förvaltningen ska jobba för en stärkt samverkan med föreningslivet. Till exempel ska förvaltningen undersöka möjligheterna med nya samverkansformer, såsom idéburna offentliga partnerskap (IOP).

Medarbetarnas förutsättningar är ett prioriterat område för att säkerställa att resurser används på ett effektivt och hållbart sätt. Sjukfrånvaron är fortfarande på en hög nivå inom utförarverksamheterna. En fördjupad analys av medarbetares frånvaro behöver genomföras.

Trygghet och säkerhet

Förvaltningen ska fortsätta öka tryggheten i stadsdelsområdet genom bland annat platssamverkan med olika lokala aktörer från kultur- och näringsliv, civilsamhällets organisationer, andra myndigheter och fackförvaltningar. Förvaltningen ska även arbeta med att utveckla arbetet genom samverkansgruppen Operativa BRÅ. Samverkan för ett tryggt och säkert stadsdelsområde sker också genom den lokala samverkansöverenskommelsen (SÖK) som förvaltningen har tillsammans med lokalpolisområdet, utbildningsförvaltningen och trafikkontoret. Förvaltningens prioriterade områden utifrån SÖK är otrygga och brottsutsatta platser, unga i risk för destruktivt beteende och kriminella miljöer, särskilt utsatta och sårbara brottsoffer samt systemhotande brottslighet. Arbetet mot narkotikahandel och öppna drogcener fortsätter i samverkan med berörda aktörer.

En förutsättning för många av de trygghetsskapande åtgärder som genomförts inom stadsmiljöverksamheten är tilldelade trygghetsinvesteringar från den centrala medelsreserven. Det är viktigt att denna möjlighet kvarstår även under perioden 2025-2027.

Det har skett en ökning av ärenden gällande våld i nära relation. Det våldspreventiva arbetet

ska utvecklas och stärkas inom samtliga verksamheter. Arbetet med att motivera våldsutövare att ta emot stöd och insatser ska fortgå.

Det saknas tydligt underlag om omfattningen av olika typer av välfärdsbrott som till exempel otillåten påverkan. Det finns därför behov av kunskapshöjning om välfärdsbrottslighet och otillåten påverkan inom förvaltningens verksamheter.

Säkerhetsarbetet ska fortsatt utvecklas för att höja kris- och krigsledningsorganisationens förmåga att hantera allvarliga störningar eller i värsta fall ett väpnat angrepp. Med det allvarliga säkerhetsläget och den svårbedömda utvecklingen ska säkerhetsmedvetenheten inom förvaltningen höjas och en enhetlig syn på säkerhetsarbetet ska skapas. En långsiktig övningsplan ska upprättas samt en utbildningsplan för operativ personal. Förutom utbildningsinsatser och övningar ska den civila beredskapen stärkas genom kommunikationsinsatser riktade till allmänheten. För att kunna ge brommaborna och andra som vistas i stadsdelsområdet information och stöd vid samhällskriser har fyra trygghetspunkter inrättats i Bromma. Både den interna samverkan och samverkan med staden i övrigt är av största vikt i säkerhetsarbetet.

I ett läge med höjd beredskap är det av stort värde att veta vilka kompetenser som finns inom förvaltningens verksamheter. Förvaltningen ser behov av ett digitalt kompetensverktyg, för att på ett enkelt sätt kunna inventera vilka kompetenser som förvaltningen har att tillgå, i en situation som kan befaras leda till ett visst personalbortfall.

Kompetensförsörjning

Den ökade konkurrensen om arbetskraften, en ansträngd ekonomisk situation och en åldrande befolkning som ökar behoven av välfärdstjänster gör att kompetensförsörjningen är en utmaning de kommande åren.

Ökad komplexitet i många arbetsuppgifter och ändrade uppdrag förändrar kompetenskraven. Nya digitala arbetssätt innebär nya kompetensbehov och nya innovativa lösningar för att möta framtidens utmaningar. Genom att organisera arbetet på nya sätt kan både medarbetare och verksamhet utvecklas och därmed resurser användas mer effektivt.

Förvaltningen saknar ett verktyg avseende kompetensförsörjning och hoppas att ett utvecklingsarbete avseende detta sker inom staden under de närmaste åren.

Stadens chefsprofil förväntas bidra till att säkra verksamhetsutveckling och utgör en plattform för stadens syn på chefers ledarskap som tillämpas för att säkerställa kvalitet och effektivitet i verksamheten och en god arbetsmiljö. Det är därför viktigt att stadens chefer erhåller rimliga förutsättningar för att klara sitt uppdrag utifrån OSA (organisatorisk och social arbetsmiljö). Förvaltningen behöver också se över och stärka sitt arbete med chefssuccessionen.

För att säkerställa att förvaltningen har medarbetare och chefer med rätt kompetens, både på kort och lång sikt, är det av största vikt att förvaltningen fortsätter att arbeta aktivt och systematiskt med alla delarna av kompetensförsörjning.

Kompetensen inom schemaläggning och bemanning behöver stärkas framöver, både med satsningar internt men även med stöd av staden. Förvaltningen önskar att staden utvecklar stödet i dessa frågor när det gäller samlad kompetens men även genom införandet av nya

digitala verktyg som till exempel AI för dessa frågor.

Förslaget till riktlinje för ny chefsstruktur tydliggör befattningen chef, dess uppdrag, befogenheter och mandat. Förslaget säkerställer en enhetlig chefsstruktur och skapar bättre förutsättningar för ett hållbart ledarskap, vilket gynnar verksamheterna, medarbetarna samt stärker arbetsgivarvarumärket. Under 2024 kommer detta att medföra ett stort förändringsarbete som berör alla verksamheter inför införandet 2025. Målbilden är hållbara chefer och medarbetare och därmed stärkt arbetsgivarvarumärke på både kort och lång sikt.

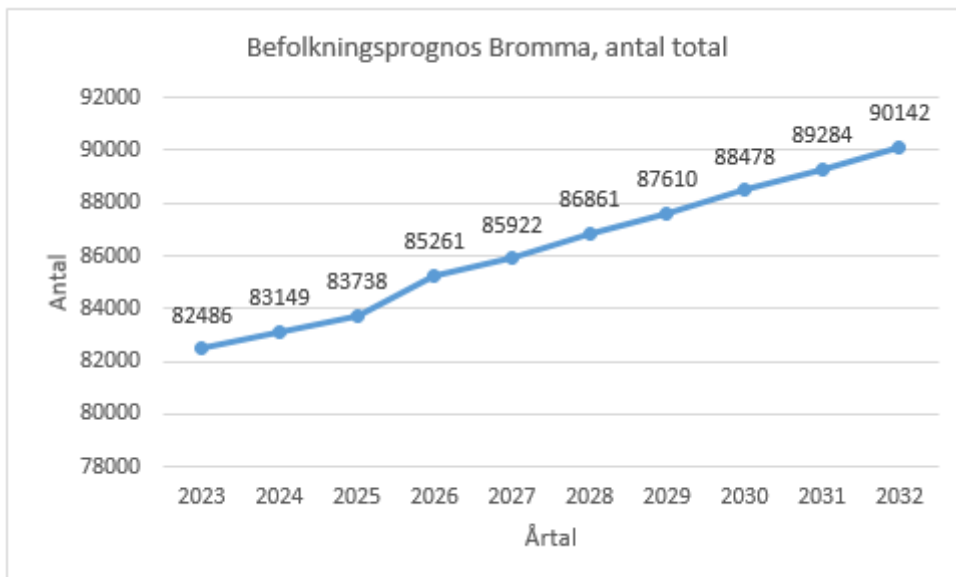
Satsningen ”Aktivt medarbetarskap” som påbörjats under 2023 fortsätter under 2024 och 2025. Satsningen förväntas leda till bestående effekter eftersom arbetet pågår löpande under två år. Satsningen har en tydlig koppling till stadens personalpolicy, kvalitetsprogram och till friskfaktorer. En åtgärd bland flera för att klara kompetensförsörjningen inom förvaltningen är att heltidsarbete blir norm.

2 Nämndens verksamhetsområde

Befolkningsutvecklingen

Stockholm är en snabbt växande stad och beräknas ha drygt en miljon invånare under 2025.

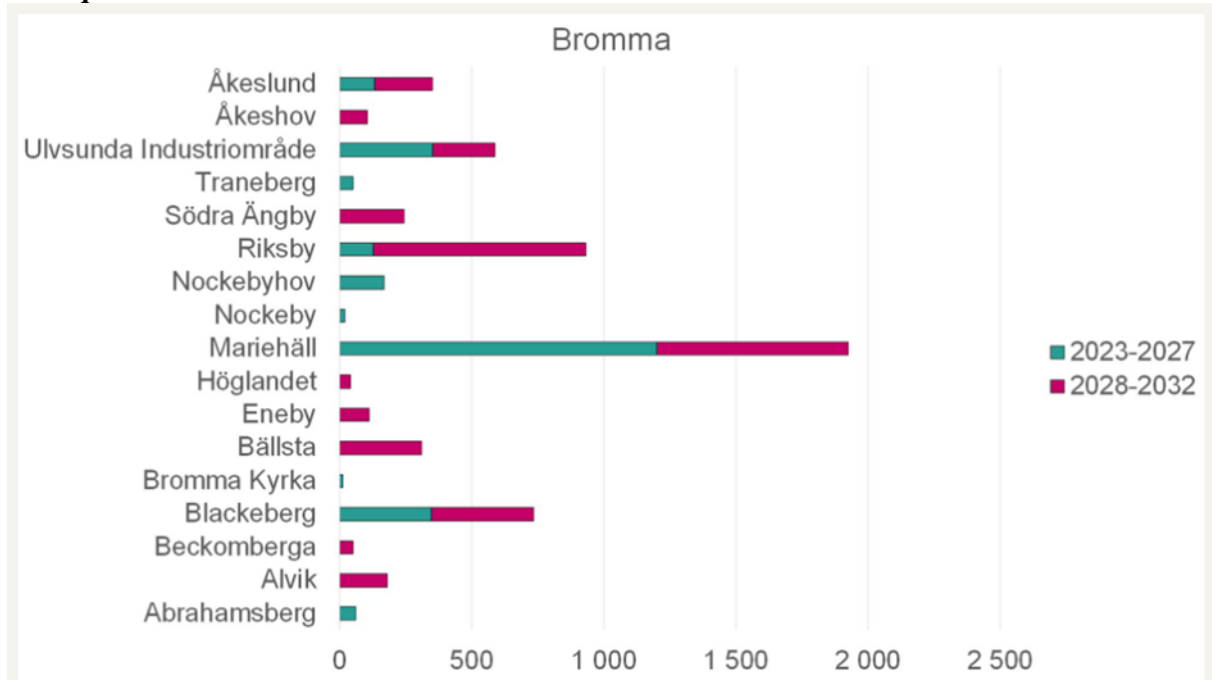
Befolkningsprognosen bygger på befolkningsstatistik från Statistiska Centralbyrån och på antaganden om framtida barnafödande, flyttningar och dödsfall. Det finns dock en osäkerhet i prognosen genom att många av de byggprojekt som planeras inte blir färdiga vid den tidpunkt som prognosen bygger på. Enligt prognosen bor det i början av 2024 cirka 82 500 personer i Bromma. Befolkningen i stadsdelsområdet kommer enligt prognosen att fortsätta öka varje år så långt som prognosen sträcker sig. Vid årsskiftet 2027/2028 beräknas befolkningen ha ökat med nära 3 500 personer jämfört med årsskiftet 2023/2024. Fram till år 2032 förväntas Brommas befolkning öka med ytterligare drygt 4 000 personer.

Källa: Sweco, OmrådesDataSystem

För perioden till och med 2027 ökar befolkningen framförallt i Mariehäll, Blackeberg och Ulvsunda industriområde genom de bostadsprojekt som påbörjats i stadsdelarna.

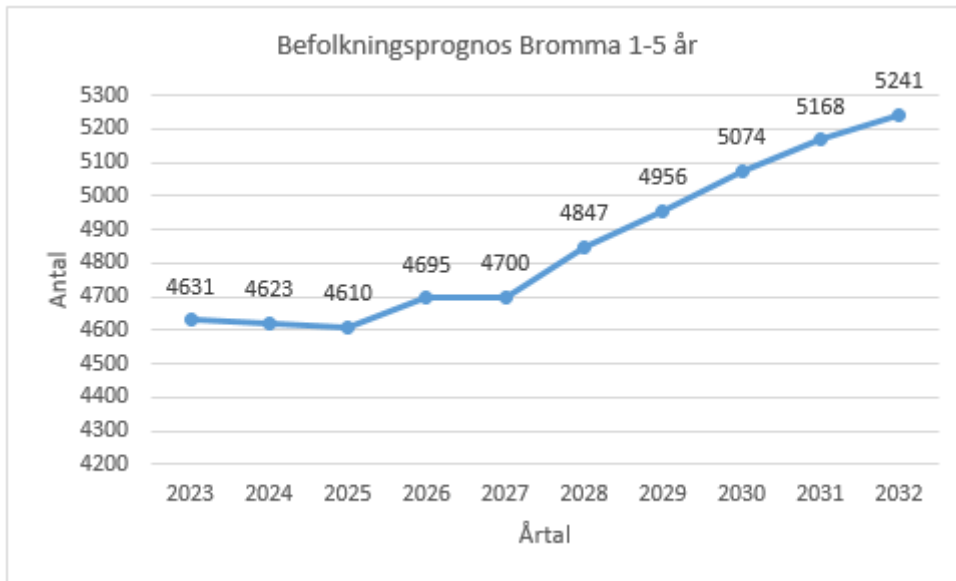
Antal planerade bostäder i Bromma 2023 – 2032

Källa: Näringslivsanalys av Bromma - Stockholms stad (foretagsservice.stockholm)

Barn 1-5 år

Enligt prognosen kommer det vid årsskiftet 2027/2028 bo 4 700 barn i åldern 1-5 år i Bromma. Det innebär en ökning med endast 69 barn i jämförelse med årsskiftet 2023/2024. Prognosen visar en minskning av antalet barn fram till och med 2025. Därefter prognostiseras en ökning. Från årsskiftet 2027/2028 prognostiseras en snabbare ökningstakt.

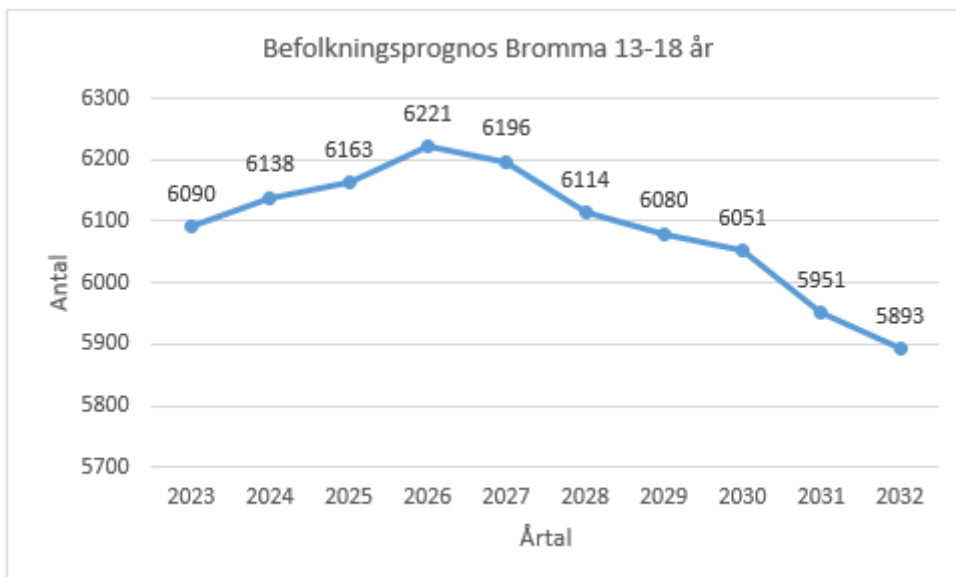

Källa; Sweco, OmrådesDataSystem

Ungdomar 13-18 år

Enligt prognosen kommer det vid årsskiftet 2027/2028 bo 6 196 ungdomar i åldern 13-18 år i Bromma. Antalet ungdomar i åldersgruppen kommer succesivt öka fram till år 2027. Därefter prognostiseras en minskning.

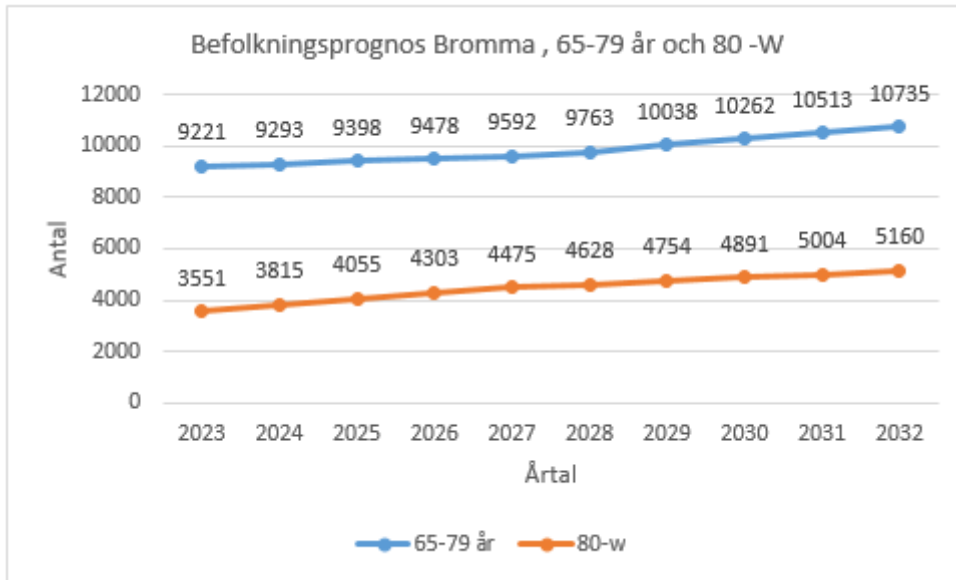
Under perioden fram till årsskiftet 2026/2027 prognostiseras en ökning av antalet ungdomar i åldersgruppen framför allt i stadsdelarna Mariehäll och Blackeberg.

Källa; Sweco, OmrådesDataSystem

65 år och äldre

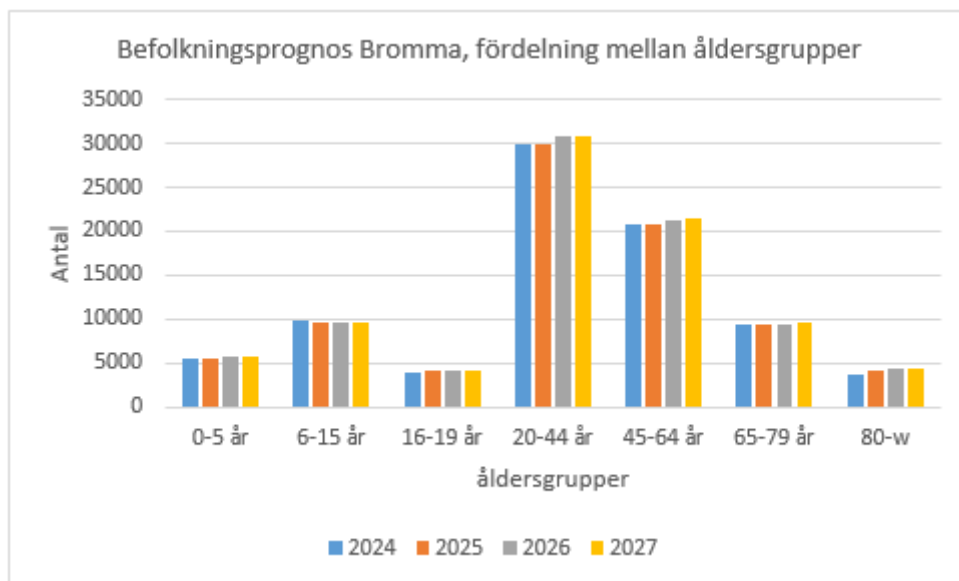
Under prognosperioden förväntas antal personer över 65 år kontinuerligt öka. Enligt prognosen kommer det vid årsskiftet 2027/2028 bo drygt 14 000 personer över 65 år i Bromma, varav 4 475 är 80 år eller äldre. Åldersgruppen 80 år och äldre förväntas öka med cirka 1 600 personer fram till år 2032.

Källa: Sweco, OmrådesDataSystem

Fördelning mellan åldersgrupper

Fördelningen mellan barn, personer i arbetsför ålder och äldre förändras endast marginellt fram till år 2027. Andelen personer i åldersgruppen 20-64 år ökar något i Bromma under perioden till skillnad mot i yttre staden totalt där prognosen visar på en på en minskning av andel personer i åldersgruppen. I jämförelse med stadsdelsområdena i den inre staden har Bromma en större andel barn och unga i skolåldern och en mindre andel äldre.

Källa: Sweco, OmrådesDataSystem

2.1 Förskoleverksamhet

Omvärldsfaktorer

Samhällssituationen med den pågående våldspiralen innebär att det blir allt viktigare att jobba med tidiga insatser. Analyser och lägesbilder som vilar på evidens behöver utvecklas för att samverkan ska bli mera handlingskraftig. Personalen i förskolan behöver få tid och förutsättningar att arbeta utifrån läroplanen som i sig ska ge barn möjlighet att utvecklas till samhällets framtida medborgare med en god värdegrund. Det behövs kompletterande kompetenser, stödinsatser och tydliga rutiner för pedagogerna i förskolan som kan stötta och fånga upp de barn och vårdnadshavare som behöver stöd och hjälp.

Om trenden håller i sig med allt färre sökande till förskolläraryrket, kommer det tillsammans med stora pensionsavgångar, bli en stor utmaning för förskolan. I jämförelse med föregående termin minskade förstahandsvalen till förskolläraryrket med 17 procent. Synen på yrket behöver förbättras generellt i samhället och verksamhetens goda arbete behöver få en större plats. En positiv trend är att andelen män som sökt förskolläraryrket ökat med 14 procent nuvarande termin. Är trenden ihållande har den stor betydelse för det fortsatta arbetet att öka andelen män i förskolan.

Trenden där förskolans särskilda styrdokument blir ifrågasatta i förhållande till annan forskning samt vårdnadshavarnas åsikter är en utmaning för rektorer och medarbetarna i förskolan. Ett exempel på detta är arbetet kring digitala verktyg i förskolan. Detta ställer större krav på medarbetarna att tydliggöra arbetssätt i kommunikationen men samtidigt ha en öppenhet kring ny forskning.

Interna frågor av betydelse

Medarbetarnas utbildning, kompetens och förutsättningar är viktiga faktorer för en hög kvalitet i förskolan och för att säkerställa att målen i läroplanen kan uppnås. För närvarande

har Bromma ett sviktade barnunderlag vilket gör att bristen på förskollärare och barnskötare inte är akut.

Arbetet med kompetensprocessen – utveckla, behålla, attrahera, rekrytera och avveckla – behöver stärkas och ständigt aktualiseras för att verksamheten ska kunna möta framtida utmaningar.

Sjukfrånvaron är fortfarande på en hög nivå i förskolan och arbetsmiljön behöver vara i stort fokus under de närmsta åren. Medarbetarna förutsättningar är ett prioriterat område för att säkerställa att resurser används på ett effektivt och hållbart sätt.

Rektorerna upplever att medarbetarnas fokus på uppdraget inte är lika framträdande som tidigare. Roller och ansvar är ett framträdande område och av stor vikt att arbeta vidare med.

Kommunikationen internt och extern behöver utvecklas och tydliggöras i hela organisationen för att stärka arbetsgivarvarumärket. Nya kommunikationsmedel som film och sociala medier behöver utvecklas och testas på alla nivåer med syfte att bredare sprida goda exempel. Därtill kommer det under kommande treårsperiod att implementeras nya digitala verksamhetsstöd. Detta kan innebära krav på förändrade arbetssätt och en möjlighet att se över kommunikationen med vårdnadshavarna. Implementeringen innebär kompetensutvecklingsinsatser vilket kommer kräva personella resurser.

I förskolans läroplan läggs stor vikt vid att stimulera barns språkutveckling. Barnen ska ges möjlighet att utveckla ett kritisk och ansvarsfullt förhållningssätt för att kunna värdera information. Detta ställer höga krav på att medarbetare kan hantera det svenska språket och att kompetensen kring språkutvecklande arbetssätt är hög. Kompetensutvecklingsinsatserna kring språkutvecklande arbetssätt behöver fortsätta att vara i fokus och även utvecklas till att vara mera inriktade kring de arbetslag som förvaltningen identifierar med störst behov.

Alla barn ska mötas i en förskoleverksamhet där det råder ett öppet och demokratiskt förhållningssätt. Detta ställer krav på vuxnas förhållningssätt och undervisning kring normer och värden som utvecklar barns förståelse för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle. För att kunna utveckla arbetet med jämställdhet behöver det i utbildningen finnas ett medvetet och reflekterande arbete kring de normer som råder i samhället. Pojkar och flickor ska ges samma utrymme i utbildningen och få sina behov respekterade och tillgodosedda. Förskolan har en viktig roll i det våldsförebyggande arbetet genom att inte befästa stereotypa könsroller.

Barnen i förskolan ska vistas i en hälsosam miljö och få god och näringsriktig mat för att de ska orka lära och leka under hela dagen. Kompetensen hos kockar och ekonomibiträden behöver fortsätta att öka och menyerna ska utvecklas utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Ett omtag ska genomföras kring en giftfri förskola för att identifiera vilka satsningar som behöver prioriteras och genomföras på kort och lång sikt.

Allt fler förskolor arbetar för barnens rätt att bli blöjfria. Studier visar att barnens hälsa påverkas av att de använder blöjor för högt upp i åldrarna. Förutom hälsovinster för barnet, är ett minskat användande av blöjor även bra för klimatet och för ekonomin. Arbetet med blöjfri förskola kräver en god samverkan med hemmen.

Utmaningar

Kommande pensionsavgångar förväntas innebära utmaningar på lång sikt. 13 procent av medarbetarna inom förvaltningens förskoleverksamhet är 60-65 år och hela 26 procent är 50-59 år.

Ekonomi är en utmaning. Det ekonomiska läget påverkar räntor, driftskostnader och livsmedelskostnader. Det ställer allt högre krav på förändrade arbetssätt. Ekonomi påverkas förutom av kostnadsökningar av minskat antal barn i förskoleåldern, vilket innebär en minskad barnpeng. Samma problematik står de fristående aktörerna inför med risk för att de inte kan bedriva verksamhet. Detta behöver förvaltningen ha en beredskap för genom tomma platser vilket är kostsamt.

Det är en utmaning att befolkningsprognoserna inte är tillräckligt tillförlitliga ur ett planeringsperspektiv. Osäkerheten kan leda till ökade kostnader för förgävesprojektering när planerade förskolelokaler inte längre har något kommande barnunderlag.

Stadens förvaltningar behöver arbeta mer tillsammans i denna fråga för att förbättra arbetet både med prognossäkerhet och planering.

Prioriteringar

De prioriterade områdena för verksamhetsområdet under kommande treårsperiod är

- kompetensförsörjning
- förebyggande arbete
- systematiskt kvalitetsarbete

Det systematiska kvalitetsarbetet behöver utvecklas för att skapa en större insyn och säkerhet kring om förskolorna erbjuder en undervisning med hög kvalitet. Under en längre tid har förskolan fokuserat generellt ifrån det som barnen erbjuds i undervisningen. En förflyttning behöver göras för att fånga det enskilda barnens förändrade kunskaper.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Omvärldsfaktorer

Situationen i samhället med den pågående våldspiralen innebär att arbetssätt behöver förändras och fler barn och unga behöver erbjudas en meningsfull fritid.

Det ekonomiska läget med inflation och risk för stigande arbetslöshet påverkar i synnerhet barn och unga.

Interna frågor av betydelse

Förvaltningen ska möjliggöra för en aktiv fritid för barn och ungdomar i hela stadsdelsområdet. Därför behöver verksamheten utvecklas vidare för att nå fler ungdomar. En meningsfull fritid är en viktig skyddsfaktor för barn och unga för att motverka utanförskap och förebygga kriminalitet. Förvaltningen ska utreda möjligheten att starta en träffpunkt för unga i Mariehäll.

Tillgängligheten för barn- och unga med funktionsnedsättning ska öka. Barn- och ungdomar med funktionsnedsättning behöver ofta stöd för att komma till och från fritidsverksamheten,

men även stöd under aktiviteter vilket kan medföra en utökning av insatsen ledsagning.

Utmaningar

Förvaltningen arbetar för att förhindra våld, stereotypa könsroller och motverka machokultur hos pojkar. Inom förvaltningens fritidsverksamhet har medarbetare gått utbildningen MVP fritid (Mentorer i våldsprevention) för att stärka det våldsförebyggande arbetet.

För att uppnå en hållbar utveckling behöver verksamheterna fortsätta arbetet för ett jämställt och jämlikt deltagande, skapa förutsättningar för integration och trygghet för barn och ungdomar samt utveckla samverkan med andra aktörer. Fritidsverksamheten fortsätter arbetet med att skapa miljöer och aktiviteter som gör att fler flickor vill delta i verksamheten. I detta arbete ingår även att öka flickors känsla av trygghet när de besöker fritidsverksamheten.

Förvaltningen ska i samverkan med föreningar utveckla arbetet med att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur.

Prioriteringar

De prioriterade områdena för verksamhetsområdet under kommande treårsperiod är:

- Fritidens verksamhet och sociala aktiviteter ska fortsätta utvecklas genom samverkan för att nå flera unga som saknar meningsfull sysselsättning.
- Fritidsverksamhet ska särskilt riktas till grupper som inte nås av ordinarie fritidsverksamhet.
- Fortsatt utveckling av ungdomsdelaktighet.
- Utredda fler möjligheter för samverkan genom IOP för att utveckla fritidsverksamheten och parkleken i Bromma.

2.3 Äldreomsorg

Omvärldsfaktorer

Äldreomsorgen är under förändring, bland annat i och med en ny socialtjänstlag och omställningen till en god och nära vård. Nya arbetssätt behöver utvecklas för att resurserna inom vård och omsorg ska räcka till fler.

Lagen om samverkan vid utskrivning från slutenvården har redan påbörjat omställningen till en närmare vård. Regleringen infördes 2018, men implementeringen fördröjdes i och med pandemin. Kunskapen behöver öka om lagens syfte och tillämpning hos både kommunen och regionen.

Undersköterska har blivit en skyddad yrkestitel och alla som har hemtjänstinsatser har rätt till en fast omsorgskontakt. Svårigheterna att rekrytera personal till hemtjänsten ökar. Det är även svårt att rekrytera personal till legitimerade yrken inom äldreomsorgen.

Den digitaliseringsomställning som samhället står inför väntas ge stora möjligheter inom äldreomsorgen, såväl för den äldre som för personalen. Välfärdstekniken kan förenkla arbetssätt för verksamheterna och underlätta för den äldre att exempelvis bo kvar hemma längre. Men den digitala omställningen i äldreomsorgen går långsamt i jämförelse mot samhället i stort. Det kan vara svårt för en kommun eller stadsdelsförvaltning att ensam leda

och initiera införandet av vissa välfärdstekniska produkter.

Interna frågor av betydelse

Förvaltningen ser ett behov av att bli bättre på att kommunicera med äldreomsorgens målgrupper för att utveckla kvaliteten i syfte att öka trygghet och förtroende för insatserna. Till exempel genom olika dialoger och genom kortare nöjdhetsundersökningar som komplement till nuvarande brukarundersökningar.

Äldreomsorgens systematiska kvalitetsarbete ska utvecklas med bättre stöd för bland annat egenkontroller.

Anhörigstödet är väl utvecklat men är fortsatt prioriterat då allt fler äldre vårdar en närstående i hemmet eller i sin närhet. En utmaning är den stadsövergripande verksamheten Pensionat Kinesen som är ett korttidsboende för personer med demenssjukdom. Verksamheten syftar till avlastning för anhöriga till den demenssjuke. Det finns vissa frågetecken kring hur förvaltningen ska kunna bedriva och erbjuda ett likställt anhörigstöd utifrån att denna typ av verksamhet endast omfattar åtta platser i staden totalt. Det finns ett behov av att se över verksamhetens inriktning och innehåll utifrån övrigt anhörigstöd så att stödet kan breddas.

Med tanke på rådande världsläge är det av stor vikt att äldreomsorgen är rustad för en eventuell kris. Det är utmanande att hitta lösningar för beredskapslager med livsmedel, läkemedel med mera utifrån behovet av omsättning och ekonomiska ramar.

Utmaningar

Omställningen till ny socialtjänstlag, samt god och nära vård är positiv utifrån ambitionen om att öka tillgängligheten och föra vården och omsorgen närmare den enskilde individen. Förvaltningen ser ett behov av att närmare definiera vad som ska ingå i kommunernas ansvar och uppdrag, samt vilka typer av insatser som är i linje med omställningen. Det finns även otydligheter i gränsdragningen mellan kommunen och regionens ansvarsområden, bland annat en osäkerhet kring vilket åtagande kommunens förväntas ta jämfört med regionen utifrån rådande skattefördelning. Svårigheter i gränsdragningar har redan förstärkts utifrån lagen om samverkan vid utskrivning från slutenvården. Lagen har goda intentioner men tillämpningen innebär utmaningar i form av korta tidsfrister för planering och beslut om insatser, särskilt för äldre med svårare problematik såsom hemlöshet eller i ett sent palliativt tillstånd. Det ökar belastningen på kommun och primärvård. Situationen medför även behov av en översyn av dagens ersättningsnivåer för särskilt boende där en större ersättning går till demensvård jämfört med den somatiska vården, trots att de somatiska avdelningarna på stadens vård- och omsorgsboenden har boenden med allt större medicinska vårdbehov. Staden riskerar på sikt att stå med ett underskott av somatiska platser om verksamheterna ser att inriktningen inte bär sig ekonomiskt.

Hemtjänsten är en av de viktigaste verksamheterna för att lyckas med omställningen till en god och nära vård. När allt fler äldre ska vårdas i det egna hemmet, kommer verksamheten kräva medarbetare med hög och bred kompetens. Men det finns utmaningar med dagens ersättningssystem som begränsar möjligheterna att satsa på större kompetenslyft eller utveckling då verksamhetens ersättning är beroende på utförd tid.

En annan utmaning kopplad till omställningen till en god och nära vård, samt ny socialtjänstlag, är arbetet med preventiva insatser för minskad ohälsa och ökade möjligheter för äldre att kunna bo kvar längre i det egna hemmet.

Den förebyggande verksamheten väntas bidra till att minska fysisk och psykisk ohälsa bland stadsdelsområdets seniorer. Det finns utmaningar i att nå rätt individer och i att insatserna får önskad inverkan på den samlade äldre befolkningens hälsa i Bromma. Därmed kan det vara svårt att budgetera för insatserna då det förebyggande arbetet inte är reglerat i lag och det inte med säkerhet kan påvisas vilka effekter insatsen har.

Det är viktigt att äldreomsorgen följer samhällets trender med nya digitala lösningar som fungerar trygghetsskapande och stärker delaktighet och självständighet för de äldre. Utmaningarna kan vara att viss teknisk kompetens saknas och är för dyr att bygga upp i varje enskild stadsdelsförvaltning.

Prioriteringar

De prioriterade områdena för verksamhetsområdet under kommande treårsperiod är:

- Utveckling av den förebyggande verksamhet, bland annat genom att utreda möjligheterna till förebyggande hälsosamtal eller andra evidensbaserade metoder.
- I samverkan med socialtjänsten i ett tidigt skede fånga upp målgruppen äldre som lider av psykisk ohälsa och som lever i hemlöshet.
- Utveckla arbetsätt för att bättre förstå användarnas behov och därigenom nå ett bättre resursutnyttjande.
- Stärkt kvalitet i hälso- och sjukvårdsinsatserna utifrån omställningen till god och nära vård, bland annat genom arbetsplatsförlagt lärande i simulerade vårdmiljö.
- Arbetet med heltid som norm och att minska andelen timanställda.
- Satsningar i enlighet med den reviderade handlingsplanen för en hållbar arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Omvärldsfaktorer

Enligt slutbetänkande i huvudmannaskapsutredningen föreslås att staten genom Försäkringskassan ska ha ett samlat huvudmannaskap för beslut och finansiering av insatsen personlig assistans. Det statliga huvudmannaskapet ska träda i kraft den 1 januari 2026 och de kommunala besluten om personlig assistans från detta datum ska föras över löpande till Försäkringskassan. Om förslagen går igenom kommer detta att påverka socialtjänstens ansvarsområde då utredningar om rätt till personlig assistans inte längre ska göras mer än undantagsvis.

Behovet av boenden med geriatrisk kompetens för personer med funktionsnedsättning kommer öka på grund av ökad livslängd. Personer med diagnoser inom autismspektrum blir allt vanligare och personer som har multidiagnoser samt samsjuklighetsproblematik ökar. Antalet yngre personer (under 65 år) med demenssjukdom fortsätter även att öka. Dessa förändringar innebär att kompetensen behöver öka hos både beställare och utförare. Fler har ett omfattande stödbehov och behov av samordnade insatser från flera aktörer.

Arbetet med god och nära vård ska ske utifrån Handlingsplan för god och nära vård och omsorg i Stockholms län 2024–2030. Utveckling behöver ske inom ett flertal områden såsom personcentrerade, hälsofrämjande och sammanhållna arbetssätt, digitalisering, samt kompetensutveckling av vårdens och omsorgens medarbetare. Arbetet kommer att hållas samman med omställning av socialtjänsten för att få till en hållbar och sammanhållen omställning. Det finns behov av att samordna arbetet med implementering av god och nära vård och omsorg inom och utanför förvaltningen.

Interna frågor av betydelse

Utifrån handlingsplan för enhetlig yrkestitulatur inom LSS-verksamheterna fortsätter arbetet med validering av utbildningar och titelbyten från vårdare till stödassistent och stödpedagog. Kompetenshögjande satsningarna kommer att påverka verksamhetsområdets ekonomi.

Inom området funktionsnedsättning har antalet ej verkställda beslut ökat. Det är prioriterat att fortsätta säkerställa att enskildas behov blir tillgodosedda och därmed undvika vite.

Arbetet med att öka jämställdheten mellan kvinnor och män fortsätter genom att olikheter mellan könen uppmärksammas, vilket kräver att medvetenheten ökar genom att resultat analyseras och att normer, attityder och förväntningar fortsatt diskuteras kontinuerligt inom alla verksamheter.

Utmaningar

I takt med att staden växer behövs fler utförarverksamheter och olika typer av profilboenden. Ett brett utbud med olika inriktningar är av vikt för att undvika kostsamma individuella avtal. Personer med komplexa behov kan sällan tillgodoses inom stadens utbud inom LOV (lagen om valfritetssystem), vilket därför ofta tvingar förvaltningen till dyra externa placeringar. I nuläget konkurrerar förvaltningar om platser vid förhandling och placeringar utanför LOV. Därför finns behov av en central organisation i staden för förhandling och placering utanför LOV-avtal, vilket också effektiviserar arbete kring att hitta lediga platser utanför LOV.

Trots den stora bristen på boenden inom LOV, händer det ändå att det står lägenheter tomma i grupp- och servicebostäder. Socialförvaltningen ansvarar för planeringen av nya bostäder och förmedlingen av lediga platser. När platser inte tillsätts i förvaltningens boenden påverkar det utförarverksamheternas ekonomi. Det är av vikt att det planeras för ett ersättningssystem som kompenserar för detta.

Stadens översyn av ersättningssystem för daglig verksamhet och bostad med särskild service kan komma att få en stor och betydande effekt på förvaltningens verksamheter.

För Brommas profilboenden är det en extra stor utmaning att hålla en budget i balans i och med höga merkostnader, för vilka det inte utgår någon extra ersättning. För exempelvis den teckenspråkiga verksamheten handlar det om kostnader för tolkar, kommunikationshjälpmedel så som bildtelefoner, bildringklockor och Ipads.

I grupp- och servicebostäderna är det viktigt att säkra digital uppkoppling och god möjlighet att använda digital teknik. Uppkopplingen är i dagsläget inte fullt tillfredsställande. Det finns svårigheter att åtgärda detta bland annat på grund av byggnadstekniska skäl samt att det är kostsamt att dra in fiber. Det finns även utmaningar i att använda och tillgängliggöra den

digitala tekniken utifrån upphandling och avtal.

För personlig assistans i egen regi är det en utmaning att ha en budget i balans. Detta på grund av att kundunderlaget är begränsat när en förvaltning driver verksamheten i egen regi. Förvaltningen bedömer att personlig assistans kan bedrivas mer resurseffektivt genom en central utförare inom staden.

För att uppnå en hållbar utveckling behöver stöd och service till personer med funktionsnedsättning säkerställa möjligheten till jämlika levnadsvillkor.

Prioriteringar

De prioriterade områdena för verksamhetsområdet under kommande treårsperiod är:

- Kompetensutveckling för att säkra kompetens kring målgrupper med komplexa behov och samsjuklighet.
- Arbeta med god och nära vård utifrån den framtagna handlingsplanen.
- Säkerhetsställa vikarietillsättningen genom bemanningsteamet
- Strategiskt trygghetsarbete kopplat såväl till personalomsättning som hot och våld inom verksamheterna.
- Socialtjänsten och äldreomsorgen ska i samverkan utveckla processen kring mottagande av studenter från vård- och omsorgsutbildningar.
- Fortsatt arbete med att öka tillgängligheten för brukare – det ska vara enkelt att få kontakt med handläggare.
- Minska antalet ej verkställda beslut.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Omvärldsfaktorer

Sverige har fortsatt allvarliga problem med gängkriminalitet, dödligt våld och rekrytering av barn och unga till kriminella miljöer. Det grövre våldet och skjutningarna skapar otrygghet i samhället och arbetet med dessa frågor behöver vara fortsatt prioriterat under de kommande åren.

Inom socialtjänstens område pågår en rad statliga utredningar som berör barn och unga i kriminalitet. Barn som begått och dömts till allvarliga brott inom lagen om slutna ungdomsvård föreslås dömas till fängelse. Straffmyndighetsåldern ska ses över och straff skärpas.

Staten vill genom tillsättandet av nämnder öka den statliga styrningen och uppföljningen av socialtjänstens arbete med barn och unga som misstänks för kriminalitet och där kriminalvården och polisen förväntas få en mer central roll i arbetet. Det finns ett förslag kring skyldighet för socialtjänsten att inom 24 timmar efter att ett barn gripits, kalla föräldrarna till samtal för att få föräldrarna att medverka till insatser till stöd för den unga. Det finns även förslag om att föräldrar och ungdomar ska ta emot stöd utan samtycke.

Desinformationskampanjer kan påverka medborgarnas tillit och inställning till socialtjänsten, något som kan komma att få konsekvenser för benägenheten att söka stöd och hjälp. Desinformationskampanjer kan även påverka arbetsmiljön negativt och det finns en risk för

ökad otillåten påverkan.

Det sker en förändring i synen på socialtjänstens roll som bygger på frivillighet och relationsbyggande till att få en tydligare roll i det brottsförebyggande arbetet. Inom ramen för denna förändring skapas nya samverkansstrukturer och sekretesslagstiftningen ses över.

Den nya socialtjänstlagen som planeras träda i kraft 1 juli 2025 kommer att innebära ett omfattande arbete med omställning mot en kunskapsbaserad socialtjänst, med fokus på tillgänglighet och tidiga insatser utan föregående behovsprövning. Omställningen kommer att pågå under flera år och innebär förutom fokus på att erbjuda tidiga insatser även hantering av ärenden med omfattande problematik som kräver myndighetsutövning. Tilliten till socialtjänsten behöver öka så att fler tar emot hjälp i tidigare skeden. Omställningen utifrån ny socialtjänstlag förväntas leda till minskade kostnader på sikt. Statsbidrag förväntas utgå under perioden 2025-2028. De medel som staten kommer att tillskjuta förväntas inte täcka behoven framåt. Omställningen behöver således beakta ekonomiska aspekter och det som går att lösa genom att införa digitala lösningar som antingen kan frigöra resurser till socialt arbete och effektivisera arbetet eller lösningar som kan bidra till självständighet behöver stå i fokus i omställningen. Det kan också krävas nya sätt att organisera socialtjänstens arbete framåt för att resurser ska räcka till. Det är viktigt att tillsammans tänka på vad som ska göras lokalt, regionalt och centralt för att möta stockholmarnas behov.

Parallellt med arbetet med nya socialtjänstlagen inleds nu arbetet med god och nära vård utifrån den framtagna handlingsplanen. Arbetet med god och nära vård kommer att hållas samman med omställning av socialtjänsten för att få till en hållbar och sammanhållen omställning.

Den 1 januari 2026 föreslås förslagen i samsjuklighetsutredning (SOU 2021:93) att träda i kraft. Förslagen kommer att innebära omfattande förändringar för socialtjänsten. Syftet med förslagen är att vården för personer med samsjuklighet, skadligt bruk eller beroende ska bli mer personcentrerad och samordnad. Förslagen innebär stora förändringar gällande gruppen samsjukliga utifrån ansvarsfördelningen mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst, gemensam lagstiftning för personer som vårdas enligt LVM (lag om vård av missbrukare i vissa fall) och LPT (lag om psykiatrisk tvångsvård) med flera. Förslagen kommer att innebära stora förändringar i socialtjänstens organisation och arbetssätt.

Interna frågor av betydelse

Barn och unga

Antalet ärenden inom individ- och familjeomsorgen ökar. Det är en trend som pågått sedan ett antal år tillbaka. Det är framförallt antalet ärenden där det förekommer våld som blir fler. Även antalet inkomna anmälningar som rör oro för barn och unga har ökat. Ökningen kan antas bero på att fler, både allmänhet och professionella, anmäler oro för barn och unga i högre utsträckning än tidigare, men även på befolkningstillväxten i stadsdelsområdet.

Övervägande del av orosanmälningar som inkommer till ungdomsgruppen handlar om problematiskt skolfrånvaro, psykisk ohälsa samt narkotikamissbruk och kriminalitet. Under våren 2023 har antal placeringar ökat. Förvaltningen behöver utveckla intensiva hemmaplanslösningar och utöka tillgång till stöd på hemmaplan för att undvika placeringar.

För att tidigt identifiera och ge barn och familjer i behov av stöd rätt insatser med fokus på det förebyggande arbetet behöver samverkan med polis, föräldrar, förskola, skola, fritidsverksamhet, föreningsliv, psykiatri och andra aktörer stärkas. Det pågående arbetet med förebyggande och tidiga insatser fortsätter att utvecklas. Inför omställningen till ny socialtjänstlag behöver nuvarande arbetssätt och insatser ses över.

Problematiske skolfrånvaro har ökat markant under de senaste åren. Samverkan med skolan fortsätter för att främja skolnärvaro genom skolsociala team. Förvaltningen arbetar för att utöka och bredda det skolsociala arbetet med fler team och skolsocionomer. BUS-samverkan (samverkan kring barn i behov av särskilt stöd) med skolan och regionen ska fortsatt stärkas.

Fältverksamheten och fritidsverksamheten bidrar med tidig upptäckt av barn och unga med riskfaktorer, vilket minskar risken för att de utvecklar social problematik. Fältverksamhetens samverkan med fritiden, barn- och ungdomsenheten, ungdomsmottagningen och stadsdelsområdets skolor ska fortsätta att intensifieras.

Förvaltningen ska arbeta för att stärka tilliten till socialtjänsten samt utveckla arbetet för att motivera fler föräldrar och vårdnadshavare att i ett tidigt skede ta emot icke-biståndsbedömda insatser. Det är en utmaning att möta upp behovet av föräldrastödsprogram, både när det gäller att tillhandahålla utbildade gruppleddare men även för en del program och åldersgrupper att få tillräckligt många deltagare för att en grupp ska kunna hållas. Gällande föräldrastödsprogrammet Föräldraskap i Sverige finns det flera utmaningar kring lokalt tillhandahållande av programmet. Förvaltningen ser behov av att se över organisationen, om det exempelvis går att centralisera med tydligare koppling till mottagande av nyanlända eller erbjuda programmet genom stadsdelsområdets övergripande samverkan.

Vuxna beroende

Antalet anmälningar enligt LVM (lag om vård av missbrukare i vissa fall) har ökat under de senaste åren. Förvaltningen prognostiserar ett fortsatt högt inflöde av LVM-anmälningar. Förvaltningen ser en ökning av personer med samsjuklighet. Det finns därför behov av nya arbetssätt för samverkan med aktörer såsom regionen och andra förvaltningar. Det finns även behov av boendestöd, sysselsättning och boende med inriktning geriatrik för målgruppen.

Förvaltningen förväntar sig att socialtjänsten kommer möta allt fler som vill lämna en kriminell livsstil. Ökad kunskap inom området och upprättade rutiner behövs för att kunna erbjuda avhoppare ett snabbt stöd.

Socialpsykiatri

Efterfrågan på boendestöd har ökat under senare år och trenden antas fortsätta. Insatsen efterfrågas av fler målgrupper än tidigare. Exempelvis av personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Förvaltningen ser ett fortsatt behov kring kompetensutveckling för att möta upp nya målgrupper med komplexa behov.

Det finns utmaningar gällande stödet till vuxna personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som har svårt att komma ut i sysselsättning eller aktivitet. I dagsläget saknas det arbetssätt och metoder samt samordning för att arbeta med målgruppen. Förvaltningen ser här att en översyn i staden behövs.

Det är fortsatt långa köer till boenden inom LOV (lag om valfrihetssystem), gällande

stödboenden och gruppboendestäder enligt SoL. Detta påverkar ekonomin negativt då boendeplaceringar behöver göras utanför avtal eller i HVB-hem, vilket är en kortsiktigt och kostsam lösning.

Nyanlända

Nyanlända hushåll som uppnår maximal boendetid med utgående kontrakt hos SHIS förväntas öka. Den maximala boendetiden på SHIS är högst fem år, flertal familjer har haft boendet i drygt två år. En utmaning är därför att nyanlända som uppnått boendetiden ska hitta ett stadigvarande boende och undvika tillfälliga boendelösningar. Möjligheten till stadigvarande boende är i hög utsträckning kopplat till egen försörjning där nyanlända och utrikesfödda kvinnor med låg utbildningsnivå har särskilda utmaningar.

Hemlöshet

Insatser ska erbjudas för att förhindra vräkningar, särskilt fokus är barnfamiljer. En systematisk samverkan inom förvaltningen gällande hemlösa ska fortgå.

Det finns behov av att utöka bostadsvägledningen till äldre som är i behov av stöd för att byta boende på grund av fysiska begränsningar. Förutom direkt stöd, handlar det om att informera i förebyggande syfte kring vilka möjligheter som finns att på egen hand se över sin långsiktiga boendesituation.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Arbetet med att stärka och utveckla det förebyggande arbetet mot våld i nära relation är ett fortsatt prioriterat område, då förvaltningen ser en ökning av ärenden med våld i nära relation. Förvaltningen ska förebygga att personer utsätts för våld i nära relationer genom en särskild satsning på att utöka samverkan med fokus på personer med funktionsnedsättning, äldre personer och personer med beroende och missbruk.

Förvaltningen behöver säkerställa att medarbetare har kunskap för att fånga upp signaler på hedersrelaterat våld och förtryck.

Våldsutövare ska motiveras och remitteras till insatser i syfte att förändra sitt beteende och sluta utöva våld. Ett prioriterat område är att fler våldsutövare och våldsutsatta ska motiveras och remitteras till RVC (relationsvårdscentrum).

Användningen av förvaltningens egna jourlägenheter ska öka och individuellt utformat stöd ska erbjudas för att undvika längre placeringar och underlätta för ett självständigt liv fritt från våld. I de fall en person inte kan bo kvar i kommunen på grund av skyddsbehov, så är det svårt att tillgodose behovet av stadigvarande boende på annan ort. Ansökningar om förtur behöver användas i högre utsträckning.

Utmaningar

En utmaning för öppenvården för barn/unga/familjer är att möta upp i ett så tidigt skede som möjligt för att möjliggöra att barnet kan bo kvar i sin familj. Förvaltningen ser ett ökat vårdbehov hos placerade barn och unga. Dessa placeringar är även kostnadskrävande. Samverkan med BUP (barn- och ungdomspsykiatri) behöver öka och det behöver klargöras hur kostnaderna ska fördelas.

Det är fortsatt en utmaning att hitta jourhem. Arbetet fortgår med att rekrytera jour- och

familjehem i egen regi i brommaområdet. Jour- och familjehem i närområdet möjliggör att placerade barn kan gå kvar i sin förskola/skola. Det blir även mer kostnadseffektivt och nämndens insyn i hemmet underlättas.

En trend är att antalet hemmasittare ökar. Det är en utmaning att hitta rätt insatser som hjälper barnet/ungdomen tillbaka till skolan.

Samverkan med region är en fortsatt utmaning som skulle förenklas med en tydlig fördelning av ansvar i de enskilda ärenden som är känd och förankrad av alla parter.

En ny lag om kommuners brottsförebyggande ansvar trädde i kraft den 1 juli 2023. Lagen har inneburit att kommuner har ett utökat brottsförebyggande ansvar med bland annat krav på evidensbaserade insatser, utveckling av lägesbildarbete samt utökning av uppföljning av trygghets- och brottsförebyggande insatser. Det kan även innebära kostnader för kompetenshöjande insatser för att medarbetare ute i verksamheterna ska kunna möta behov kring nya prioriterade samverkansområden.

I förslaget till ny socialtjänstlag föreslås ett tillägg om att främja jämlika och jämställda levnadsvillkor. Förvaltningen fortsätter att integrera ett jämställdhetsperspektiv vid beslutsfattande och i utförandet av insatser för att möta den enskildes behov oavsett kön.

Prioriteringar

De prioriterade områdena för verksamhetsområdet under kommande treårsperiod är:

- Förvaltningen ska stärka och utveckla nya former och arbetsätt för förebyggande insatser och tidigt stöd i enlighet med nya socialtjänstlagen.
- Socialtjänsten behöver intensifiera samverkan med förskola och skola inklusive friskolor och fristående förskolor för att tidigt upptäcka barn och unga som riskerar att fara illa.
- Förvaltningen ska arbeta för att stärka tilliten till socialtjänsten samt utveckla arbetet för att motivera fler föräldrar och vårdnadshavare att ta emot insatser.
- Nya arbetsätt inom socialtjänsten ska utvecklas i linje med nya samsjuklighetsutredningen.
- Det vräkningsförebyggande arbetet ska fortsätta att utvecklas och hemlöshet ska motverkas med särskilt prioritet på barnfamiljer.
- Utveckla och utöka bostadsvägledningen till fler målgrupper.
- Fortsätta arbetet för att öka andelen heltids- och tillsvidareanställningar.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Omvärldsfaktorer

Brommas befolkning förväntas fortsätta öka i takt med nybyggnation av bostäder på flera håll i stadsdelsområdet.

Omvärldsläget med internationella konflikter och inflation leder till ökade kostnader för materialinköp, transporter, el och entreprenadarbeten.

Klimatförändringar bidrar till en ökad belastning på drift och skötsel av park- och naturmark.

Bromma ligger vid vattnet och har en hög andel skogsmark och gamla träd. Torka, stormar och översvämningar har en stor påverkan på träd, gräsmattor och planteringar samt innebär en ökad risk för erosion. Dessa faktorer blir allt viktigare att ta hänsyn till i takt med att klimatförändringarna ökar.

Interna frågor av betydelse

Bromma utvecklas i hög takt med nya bostäder och arbetsplatser på flera håll i stadsdelsområdet. För att säkerställa det framtida behovet av förskolor, omsorgsbostäder, fritidslokaler, verksamhetslokaler och grönområden med mera är förvaltningen med i ett tidigt skede av planeringsprocessen. Det finns ett behov av att skapa en större systematik för att säkerställa ett effektivt och strategiskt deltagande i stadsutvecklingsprocesser. Förvaltningen bevakar att planerad exploatering bidrar till att parkplanens mål uppfylls, exempelvis genom att biologisk mångfald och ekologiska värden beaktas, att idrotts- och rekreationsytor planeras samt att rimliga grönkompensationsåtgärder föreslås. Förvaltningen bevakar även frågor som kollektivtrafiklösningar, boendeformer, funktionsblandning, tillgänglighet med mera.

Fler brommabor och besökare ska uppleva att parker, grönytor, naturreservat, strandbad samt aktivitetsytor är attraktiva och tillgängliga. Förvaltningen ska fortsätta verka för ett jämställt och jämlikt liv i stadens gemensamma rum. Detta sker genom riktade insatser och genom samverkan med civilsamhället. Tillgänglighetsperspektivet ska säkerställas genom att rådet för funktionshinderfrågor och pensionärsrådet bjuds in att komma med synpunkter inför större investeringar på parkmark. Stadsmiljöverksamhetens arbete sker i linje med stadens handlingsplan för en äldreännlig stad och stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

En trivsamt, ren och väl underhållen stadsmiljö som är tillgänglig och erbjuder aktiviteter bidrar till trygghet. Förvaltningen ska därför ha ett fortsatt fokus på trygghetsåtgärder såsom belysningsåtgärder och tillskapande av spontanaktivitetsytor, renhållning, slyröjning och borttagande av siktskymmande växtlighet.

Under 2025-2027 ska förvaltningen ha fortsatt fokus på implementeringen av Handlingsplan för biologisk mångfald. Arbetet kommer att ske i form av naturvård genom selektiv gallring utifrån olika arters behov och genom friställning av ekar och tallar.

Naturvårdande åtgärder ska fortsatt genomföras för att öka förutsättningarna att klara extrema klimatrelaterade händelser. Samverkan i detta arbete ska bland annat ske med miljöförvaltningen.

Förvaltningens arbete med åtgärder i parker och grönområden ska fortsatt synliggöras. Information om insatser som genomförs ska bli tydligare genom förbättrad kommunikation gentemot brommaborna, till exempel i form av helsidesannonsering i lokaltidningen, inlägg i sociala medier och medborgardialoger.

Energieffektiviseringsåtgärder ska genomföras inom stadsmiljöverksamheten. Solceller ska installeras på teknikhus vid stadsdelsområdets plaskdammar under förutsättning att medel beviljas för ändamålet.

Utmaningar

I Bromma finns stora arealer park- och naturmark som är en stor tillgång för många, även för personer som bor utanför Bromma. Den ökande befolkningen innebär en högre belastning på park- och naturmiljöer samt en ökad efterfrågan på aktiviteter i parker och grönområden, såsom badplatser och spontanaktivitetsytor. Detta innebär i sin tur ökade investerings-, drift- och underhållskostnader för förvaltningen. På lång sikt påverkar genomförda parkinvesteringar förvaltningens driftkostnader för exempelvis omgjorda ytor, vattenprover, el-/vattenavgifter, tillsynsavgifter och försäkringar, vilket är viktigt att beakta i beräkningen av det centrala driftbudgetanslaget. Vidare har kostnader för materialinköp, transporter, el och entreprenadarbeten ökat i takt med inflationen. Som ett resultat har vissa planerade projekt behövt senareläggas och andra har fått minskad omfattning.

Trafikkontoret föreslår att stadsdelsförvaltningarna från och med 2024 ska ansvara för att bekämpa den invasiva arten jätteloka på ytor där trafikkontoret tidigare har bekämpat björnloka, det vill säga på all stadens mark oavsett vem som tidigare har haft skötselansvar. Förändringen kommer påverka driftbudgeten väsentligt. Om ansvaret flyttas bör även medel för uppgiften överföras.

Bromma ligger vid vattnet och har en hög andel skogsmark och gamla träd. Torka, stormar och översvämningar har en stor påverkan på träd, gräsmattor och planteringar samt innebär en ökad risk för erosion. Dessa faktorer blir allt viktigare att ta hänsyn till i takt med att klimatförändringarna ökar. Naturvårdande åtgärder ska fortsatt genomföras för att öka förutsättningarna att klara extrema klimatrelaterade händelser. Samverkan i detta arbete ska bland annat ske med miljöförvaltningen.

I staden finns idag medel för klimatanpassningsåtgärder och minskad klimatpåverkan men det behövs också särskilda medel för att hantera befintliga klimatkonsekvenser. Med klimatförändringarna ökar också behovet av en effektiv och tydlig ansvarsfördelning rörande dagvattenfrågor och skyfall. Detsamma gäller samordningen av genomförandet av lokala åtgärdsprogram för vattenförekomster (LÅP).

Det finns ett antal utmaningar inom stadsmiljöområdet där stadsdelsförvaltningarna har behov av samordning och samverkan. Det rör exempelvis olovliga bosättningar, nedskräpning, gäss på strandbaden och på senare år dumpning av lustgasbehållare. Dessa utmaningar har en negativ påverkan på tryggheten och orsakar återkommande kostnader. Det finns behov av ett helhetsgrepp kring förebyggande metoder, information och kommunikation. Viktiga samarbetsparter är bland annat trafikkontoret, exploateringskontoret, polisen, fastighetsägare och vaktbolag. Ett gemensamt arbete för att komma till bukt med problematiken kring nedskräpning och bosättningar i Ulvsunda industriområde har inletts under hösten 2023 och kommer att fortsätta under planeringsperioden så länge problembilden kvarstår. I fallet med olovliga bosättningar är det viktigt att socialtjänsten är involverad så att inte människor och framförallt barn far illa.

Trygghetsinvesteringsmedel från den centrala medelsreserven har varit en förutsättning för att många trygghetsskapande åtgärder har kunnat genomföras inom stadsmiljöverksamheten. Därför är det viktigt att denna möjlighet kvarstår även under perioden 2025-2027. De senaste tio åren har stadsdelsnämnderna även tilldelats medel för reinvesteringar på parkmark. Det

råder osäkerheter kring huruvida detta stöd kommer att fortsätta efter 2026. Tilldelningen av reinvesteringar är viktig för att kunna vårda och underhålla stadens parkmiljöer och förebygga att parkutrustning behöver bytas ut.

Prioriteringar

De prioriterade områdena för verksamhetsområdet under kommande treårsperiod är:

- Attraktiv, trygg och tillgänglig stadsmiljö
- Spontanaktivitetsytor för ökad folkhälsa och trygghet
- Biologisk mångfald
- Övergång till parkdrift i egen regi
- Nya naturreservat och biotopskyddsområden
- Energieffektivisering
- Kommunikation och delaktighet

2.7 Ekonomiskt bistånd

Omvärldsfaktorer

Konjunkturläget och ökade boende- och hushållskostnader kan innebära fler försörjningsstödstagare.

Interna frågor av betydelse

I och med att Sverige är i en lågkonjunktur beräknas arbetslösheten öka under de närmsta åren och det kommer att bli svårare att få fler personer i egen försörjning. För långtidsarbetslösa, särskilt de med kort utbildning, förväntas utmaningarna att öka. Tillsammans med höjda hyror, ökade elkostnader och att normen för ekonomiskt bistånd har höjts förväntas det utbetalda ekonomiska biståndet att öka.

Samarbetet med förvaltningens egen arbetsmarknadsverksamhet, Jobbtorg Stockholm och Arbetsförmedlingen ska fortsätta att utvecklas för att få ut fler personer i egen försörjning på den öppna arbetsmarknaden.

Utmaningar

Lågkonjunkturen kan försvåra arbetet med att få fler personer i egen försörjning.

De flesta av de nyanlända som är bosatta i Bromma har inte nått självförsörjning efter etableringsprogrammets två år. Övervägande del har inte heller kommit ut på bostadsmarknaden då boendetiden är förlängd till fem år eftersom det är svårt att komma ut på reguljära bostadsmarknaden. Den interna och externa samverkan ska fortsätta i arbetet för att nyanlända ska bli självförsörjande. Stödet ska fortsätta utvecklas i samverkan med bland annat arbetsmarknadsförvaltningen, arbetsförmedlingen och SHIS Bostäder.

Fler personer söker sig till budget- och skuldrådgivaren. Nya grupper har tillkommit som exempelvis multisjuka personer med höga räntekostnader samt spelberoende. En utmaning kommer att vara att ge rätt stöd för att undvika att de blir aktuella för ekonomiskt bistånd.

För att säkerställa att barn växer upp under trygga förhållanden och når framtida

självständighet är arbetet med ett barnrättsperspektiv i det dagliga arbetet av vikt. Barn och ungas situation ska beaktas vid beslut som rör familjer där beslutet kan påverka barnet. Kompensatoriska beslut ska kunna beviljas barn som lever i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd.

Prioriteringar

De prioriterande områdena för verksamhetsområdet under kommande treårsperiod är:

- Barn i ekonomiskt utsatta familjer.
- Motverka fusk i välfärden. Felaktiga utbetalningar ska minimeras.
- Nyanlända familjer vars etableringsperiod har gått ut ska erbjudas etableringsjobb och bostadsvägledningen.
- Budget- och skuldrådgivning ska utvecklas för att ta emot fler och utökade grupper.
- Digitala ansökningar för ekonomiskt bistånd.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Omvärldsfaktorer

Arbetsförmedlingen bedömer att arbetslösheten kommer att öka under 2024 i takt med att lågkonjunkturen fördjupas för att därefter minska under 2025 då aktiviteten i ekonomin stärks. Enligt Arbetsförmedlingens prognos har antalet personer berörda av varsel och arbetslösa ökat, samtidigt som det blir färre lediga jobb. Arbetslösheten väntas fortsätta öka under 2024 och förväntas landa på 8 procent för att sedan börja minska igen under 2025. Samtidigt råder det fortfarande brist på arbetskraft med efterfrågade kompetenser inte minst inom vård- och omsorg. När arbetsmarknaden försvagas bedöms även antalet långtidsarbetslösa öka. Nästan 85 procent av de långtidsarbetslösa bedöms ha en svagare ställning på arbetsmarknaden och utmaningarna är särskilt stora för arbetslösa med kort utbildning. Fler behöver därmed ta del av utbildningsinsatser och subventionerade anställningar för att öka sina chanser att etablera sig på arbetsmarknaden på sikt. Då den ekonomiska aktiviteten och efterfrågan på arbetskraft väntas fortsätta att försvagas framöver bedömer Arbetsförmedlingen att ungdomsarbetslösheten kommer att öka, men från en historiskt låg nivå under 2023.

Interna frågor av betydelse

Förvaltningen fortsätter samverka med arbetsmarknadsförvaltningen för att få ut unga arbetslösa försörjningsstödstagare i praktik och/eller arbete. Verksamheterna ska erbjuda fler praktikplatser inom olika områden för att matcha praktikplatser med aspiranternas önskemål.

Förvaltningen ska erbjuda fler feriejobb till ungdomar boende i Bromma och till ungdomar i närliggande stadsdelsområden.

Samverkan med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Region Stockholm genom Samordningsförbundet Stockholms stad (FINSAM) ska fortsätta att utvecklas. Samverkan ska leda till att personer som står långt från arbetsmarknaden på grund av ohälsa får ett anpassat insteg på arbetsmarknaden genom bättre samordning mellan inblandade myndigheter.

I samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen och socialförvaltningen ska tillgängligheten och kvaliteten på samhällsvägledning och socialt stöd till nyanlända öka. Förvaltningen ska

särskilt arbeta för att nå nyanlända kvinnor genom praktikplatser och Stockholmsjobb. Inom förvaltningen pågår ett arbete för nyanlända för att hitta effektiva strategier och åtgärder i syfte att förstärka nyanländas etablering på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden. Inom ramen för arbetet sker fördjupad samverkan med SHIS.

Förvaltningen samverkar med olika lärosäten genom att erbjuda praktikplatser med möjlighet att dessa övergår till studentanställningar och sommarjobb.

Utmaningar

Fler personer med nedsatt arbetsförmåga ska ges möjlighet till anställning. Arbetet med arbetsmarknadsåtgärder och ”stegförflyttningar” kommer att vidareutvecklas. Behov av att kunna erbjuda viktiga arbetsmarknadsinsatser, som OSA anställningar och Stockholmsjobb, förväntas öka. Arbetsförberedande insatser för grupper som står långt från arbetsmarknaden kommer att behöva inrättas på för att förhindra att personer blir fast i utanförskap och bidragsberoende. Anställningsbarheten hos personer som står längst från arbetsmarknaden som behöver omfattande stöd för att kunna närma sig arbetslivet behöver öka. Språkkravet är en stor utmaning i detta.

Långtidsarbetslöshet är en stor utmaning. I Bromma är andelen kvinnor som uppstår försörjningsstöd i 12 månader högre än för andel män. Det är en utmaning att många av kvinnorna inte står till arbetsmarknadens förfogande på grund av sjukskrivning. Detta behöver följas för att kunna erbjuda rätt stöd.

Prioriteringar

De prioriterade områdena för verksamhetsområdet under kommande treårsperiod är:

- Förvaltningen ska särskilt arbeta för att nå nyanlända kvinnor, genom praktikplatser och Stockholmsjobb.
- Nyanlända familjer vars etableringsperiod har gått ut ska prioriteras och erbjudas etableringsjobb
- Erbjudas stöd till kvinnorna som inte står till arbetsmarknadens förfogande på grund av sjukskrivning.
- Fler platser för feriejobb ska erbjudas i stadsdelsområdet

2.9 Övrigt

Innovation

För att kunna möta de utmaningar som staden och förvaltningen står inför behöver nya arbetssätt utvecklas. Förvaltningens fokus 2024 är på innovation, ett arbete som kommer att fortgå under hela planperioden. Förvaltningen ska stärka sin innovationsförmåga genom att arbeta aktivt för att skapa en innovationskultur i hela organisationen. Ett innovationsråd ska tillsättas som ska ge råd och stöd i innovationsarbetet samt kunna samordna olika initiativ. Genom olika kommunikationssatser ska innovationer och andra utvecklingsprojekt inom organisationen uppmärksammas och delas internt och externt.

Tre strategiska områden, gemensamma för hela förvaltningen, har tagits fram som är nödvändiga att fokusera på för att fortsatt kunna leverera välfärdstjänster med hög kvalitet.

Förvaltningen kommer särskilt att fokusera på

- att resurser används på ett effektivt och bra sätt
- att medarbetare med rätt kompetens väljer att jobba i Bromma
- att Bromma är tryggt och säkert

Förvaltningens verksamheter ska tillsammans göra förflyttningar inom de tre områdena.

För att lyckas med detta krävs det att saker görs på nya sätt och att den interna samverkan och samverkan med andra förvaltningar och bolag samt med näringsliv och civilsamhälle utvecklas. För att skapa utrymme för innovationssatsningar behöver också arbetsuppgifter tas bort. En svårighet är att förvaltningen inte har rådighet över alla arbetsuppgifter som idag utförs, däribland arbetsuppgifter där nyttan inte står i proportion till arbetsinsatser och resurser. Det gäller bland annat arbetet före och under brukarundersökningen som vänder sig till brukare inom LSS-verksamheter.

I innovationsarbetet ska brommaborna involveras i större utsträckning än tidigare genom att dialogen med målgrupperna om deras behov och önskemål stärks.

Digitalisering

Digitaliseringens möjligheter behöver tas tillvara för att göra förflyttningar särskilt inom fokusområdet som handlar om att resurser används på ett effektivt och bra sätt. Inom förvaltningen har ett projekt kring utveckling av stöd med hjälp av AI (artificiell intelligens) påbörjats inom enheten för biståndshandläggning. Projektet syftar till att med stöd av AI kunna följa upp beviljad och utförd tid utifrån ramtid. Förutom att stödet kommer att spara tid, förväntas det bidra till rättssäkra och likställda beslut samt säkerställa att den enskilde får sina behov tillgodosedda. Dialog förs med äldre- och socialförvaltningen om hur projektet kan skalas upp och bli en del av socialtjänstens och äldreomsorgens beslutstöd i staden. Men i dagsläget har arbetet stannat upp då breddinförande kräver samarbete kring data mellan stadens beslutsstöd och sociala system, där det idag saknas personella resurser för att möta upp behovet. Exemplet väcker frågor om stadens förmåga att möta upp olika initiativ inom innovation och digitalisering.

Ett stadsgemensamt digitalt system för att omhänderta synpunkter och klagomål skulle underlätta hantering och analys av inkomna synpunkter och klagomål både på verksamhetsnivå och på aggregerad nivå.

Digitaliseringstakten behöver öka betydligt framöver för att möta kompetensförsörjningsutmaningen samt medarbetarnas och stockholmarnas behov och förväntningar att kunna nyttja digitaliseringens möjligheter.

Informationssäkerhet

Förvaltningen ska fortsatt stärka det interna arbetet med informationssäkerhet. Kompetensen om informationssäkerhet ska höjas inom hela förvaltningen och stödet till verksamheterna ska utvecklas. De lokala tillämpningsanvisningarna uppdateras löpande utifrån nya lagkrav och förändrade riktlinjer. Arbetet med att inventera och klassa it-tjänster fortsätter. Under 2025 ska NIS2-direktiven (EU-omfattande lagstiftningen om cybersäkerhet) vara implementerade inom förvaltningen.

Näringslivsarbete

Förvaltningen verkar för ett gott företagsklimat bland annat genom att samverka med den lokala företagarföreningen, Bromma-Ulvsunda företagsgrupp, i bland annat trygghetsfrågor. Näringslivspolicyn löper till 2024 och förvaltningen inväntar vidare instruktioner från stadsledningskontoret kring hur näringslivsfrågorna ska hanteras framgent. Hittills har fokus varit på samverkan med lokala företagsgrupper och platssamverkan, där det lokala näringslivet är en viktig part. Tills vidare kommer trygghetsarbetet att vägleda aktiviteter inom näringslivsområdet.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

3.1 Drift

Den för Bromma beslutade budgeten för 2024 med plan för 2025 och 2026 utgör den ram inom vilken verksamheten bedrivs. Budgeten förändras under året och kompletteras med tillkommande budgetbeslut samt vid reglering via stadens resursfördelningssystem, så kallade prestationsförändringar. Utöver den budget som anslås till förvaltningen förekommer intäkter med tillhörande kostnader kopplade till kommunexterna parter, dessa medel benämns omslutningsförändringar.

Bromma sdf, mnkr	2 024	2025	2026
Budget	1 871,7	1892,0	1914,0
Förändring mot föregående år	149,1	20,3	22,0
Förändring mot föregående år, %	8,7%	1,1%	1,2%
Omslutningsförändringar	314,9	320,8	326,9

Bromma förväntas ha en budget i balans under budget- och planperioden 2024 till 2027. Perioden förväntas vara utmanande ekonomiskt ur ett antal aspekter.

Omvärldsläget har skapat en mer utmanande global och nationell ekonomisk situation då inflationstakten under lång period legat på höga nivåer. Konsekvenser blir att kostnaderna för nämnden ökar snabbt och förvaltningens verksamhet behöver anpassas därefter. En hög budgetjustering till budget 2024 skapar dock goda förutsättningar att möta kostnadstrycket. Stadens ersättningsnivåer ligger dock generellt lägre än kostnadsuppräkningsarna vilket skapar utmaningar för utförarverksamheterna. Fortsatt är inflationen något som kan slå negativt mot arbetslösheten och de marginaler invånarna lever på, vilket kan skapa ett ökat behov av ekonomiskt bistånd.

Totalt förväntas antalet invånare öka under perioden vilket förväntas ge en ökad efterfrågan på offentliga tjänster. Det gäller exempelvis ökad efterfrågan på stadsmiljöverksamhet, förskola, fritidsverksamhet, äldreomsorg samt individ- och familjeomsorg. Utmaningar i detta är att alla befolkningsgrupper inte växer konstant under perioden. Det behöver finnas beredskap för att under enstaka år kan vissa befolkningsgrupper minska i storlek, en del av befolkningstillväxten kan bli förskjuten och tillväxten mellan olika stadsdelar inom Bromma

kan förändras i olika takt och i sina ålderskompositioner.

Förskola

De största ekonomiska utmaningarna för verksamhetsområdet förskola under kommande treårsperiod kommer att vara kompetensförsörjning, anpassningar i lokalbeståndet och ökade driftkostnader.

Det ekonomiska läget påverkar räntor, driftskostnader och livsmedelskostnader. Det ställer allt högre krav på en aktiv förvaltning och förändrade arbetssätt.

Bromma har fram till 2026 ett sviktande barnantal vilket innebär en minskad barnpeng utöver kostnadsökningarna. Samma problematik står de fristående aktörerna inför med risk för att de inte kan bedriva verksamhet. Detta behöver förvaltningen ha en beredskap för genom tomma platser vilket är kostsamt.

Först efter 2026 förväntas en trend med flera barn i stadsdelområdet. Redan i närtid förväntas en ökning av antal barn i vissa områden vilket gör att nya förskolor kommer att behöva byggas dessförinnan. Detta innebär ekonomiska utmaningar för förvaltningen. Nya förskolor kräver investeringar som verksamheten får stå för när det gäller hyror, avskrivningar och räntor. Förutom hyreskostnaden tillkommer kostnader för utredning och detaljplanearbete vilket medför utmaningar.

Bland de utmaningarna som verksamheten står inför finns även hög sjukfrånvaro som i sin tur genererar stora vikariekostnader.

Inom de närmaste åren kommer medel för investeringar behövas då flera förskolor har stora behov av underhåll och befintliga gårdar behöver moderniseras.

Idag utgör den peng som kommunfullmäktige beslutat ska gå direkt till förskolorna 80 procent av den schablon förvaltningen får i budgettilldelning. Mellanskillnaden mellan schablon och peng, 20 procent, ska finansiera hyror, lokalunderhåll, avdelningsstöd, kostnader för gemensamma verksamhetssystem med mera vilket är en ekonomisk utmaning.

Löneutvecklingen för barnskötare och förskollärare har under flera år varit högre än ökningen av barnpengen. Förvaltningen ser därför en utmaning att möta löneökningar och målet om 4,9 barn per årsarbetare inom utdelad budgetram. Schablonökningarna bör under kommande år svara mot de krav som ställs på verksamheten.

Under den kommande treårsperioden kommer det att komma nya digitala verksamhetsstöd. Detta innebära krav på förändrade arbetssätt vilket kommer att kräva både personella och ekonomiska resurser.

Individ och familjeomsorg

Individ och familjeomsorgen har haft svårt att klara av att driva verksamheten inom den tilldelade budgetramen under flera år. Budgetramen kommer fortsatt att utgöra en utmaning för verksamhetsområdet under de närmaste tre åren. Trots en ökning av befolkningen under de senaste åren har inte tilldelningen av resurser ökat i proportion till ökningen. Prognosen för de kommande tre åren är att efterfrågan av insatser kommer fortsätta att öka. Dessutom kommer den nya socialtjänstlagen att utmana verksamheternas ekonomi de närmaste åren.

Den nya socialtjänstlagen som planeras träda i kraft 1 juli 2025 syftar till att stärka barns och vuxnas rättigheter, sätta fokus på förebyggande arbete, öka tillgängligheten och flexibiliteten, samt förbättra samverkan mellan olika aktörer. Detta innebär en utbredning av socialtjänstens ansvar vilket ställer högre krav på kompetens och bemanning och det i sin tur ställer höga ekonomiska krav på verksamheten de kommande åren.

Det har varit en ökning av inflöde på orosanmälningar och även ökning av barnärenden som kopplade till ökad kriminalitet bland ungdomar vilket har lett till kostnadsökningar för både handläggningen och insatser. Under det senaste året har antalet ärenden ökat ytterligare, och många av dem har varit mer komplexa och krävt mer resurser, vilket resulterat i långa och kostsamma placeringar. Denna trend av ökat behov av insatser för barn och ungdomar antas fortsätta under de kommande åren.

Gällande ensamkommande barn har förvaltningen under de senaste åren aktivt arbetat med att placera om barnen till egna familjehem istället för externa jour- och HVB-hem vilket sänkt placeringskostnaderna. När barnen blir svenska medborgare erhåller kommunen inte längre någon statlig ersättning från migrationsverket. Detta innebär att det blir svårare för individ- och familjeomsorgen att klara av verksamheten inom tilldelad budgetram. Osäkerhetsfaktor för den kommande treårsperioden är minskade statliga intäkter på grund av ungdomar erhåller svenskt medborgarskap.

Inom missbruksvården satsar förvaltningen på att öka antalet insatser inom egen regi, istället för att använda externa placeringar. Om det höga inflödet av personer som behöver LVM-vård fortsätter behövs fler institutionsplaceringar, vilket är kostnadsdrivande.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Verksamhetsområdet stöd och service till personer med funktionsnedsättning redovisade under flera år underskott mot tilldelad budgetram. En av orsakerna till att budgeten inte räckt till är att det funnits få lämpliga boenden som matchat brukarnas behov, vilket resulterat i dyra placeringar utanför LOV.

De senaste åren har dock verksamhetsområdet stöd och service till personer med funktionsnedsättning vänt trenden och redovisat ett överskott mot tilldelad budgetram. Detta beror delvis på att beställarenheten har arbetat aktivt med att förhandla om de mest kostsamma placeringarna utanför LOV. Även om detta har bidragit till överskottet kvarstår behovet av egna gruppboendestäder som dessutom förväntas öka. En annan osäkerhet för de närmaste åren råder kring prestationsförändringar.

Andra utmaningar för att bibehålla en budget i balans är de höga kostnaderna för persontransporter samt osäkerhet kring kostnadsutvecklingen för de kommande tre åren i och med den höga inflationen. Idag belastar kostnader för persontransporter det fasta anslaget trots att de i stor del är kopplade till att brukarna har insatser som daglig verksamhet. Det vore därför mer rimligt om anslag avseende persontransporter fördelades via det rörliga anslaget.

Utförarverksamheten har de senaste åren redovisat ett budgetöverskott vilket har möjliggjort fondavsättningen till högsta tillåtna avsättning för respektive år. Osäkerhet för de närmaste åren råder utifrån ett eventuellt genomförande av nytt nivåersättningssystemet inom LSS som skulle innebära svårigheter för verksamheterna, då intäkterna kommer att minska. Höjningar i

de lägre nivåerna kommer inte motsvara minskningarna i de högre nivåerna. Det finns även utmaningar kring risken att bli av med brukare och därmed stå med tomplatser under längre perioder, vilket innebär intäktsbortfall.

Utförarverksamheten inom personlig assistans upplever svårigheter att balansera sin budget på grund av en begränsad kundbas och svårigheter att anpassa personalstyrkan efter behoven. Utmaningen för de kommande åren råder kring behov att utöka verksamheten med flera uppdrag för att uppnå en mer stabil och långsiktig ekonomi. Verksamheten bedömer att en central utförare av personlig assistans inom staden skulle möjliggöra en större kundbas, ökad flexibilitet samt en optimering av resurser. En annan lösning är samverkan med andra utförare inom staden.

En annan osäkerhet för utförarverksamheten de närmaste åren är omställningen till heltidsnormen. Det är en tids- och resurskrävande process som kommer innebära ökade personalkostnader för verksamheten.

Ekonomiskt bistånd

Behovet av ekonomiskt bistånd beräknas öka under den kommande treårsperioden. Flera faktorer bidrar till detta, bland annat en höjd norm för ekonomiskt bistånd och en ökning av antalet stora barnfamiljer.

Normen för ekonomiskt bistånd har höjts med cirka 17 procent under en tvåårsperiod. Höjningen beror på ökade kostnader för mat, boende och andra nödvändigheter som i sin tur har påverkats av den höga inflationen under de senaste året. Dessutom har antalet familjer som bor i genomgångsbostäder ökat, vilket ytterligare påverkar kostnaderna för ekonomiskt bistånd. För närvarande är det cirka 45 familjer, och detta förväntas öka under den kommande treårsperioden. Denna ökning är kostnadsdrivande för verksamheten och kräver noggrann planering och resursallokering för att möta behoven hos de nyanlända och underlätta deras integration i samhället.

Andra bidragande orsaker till en förväntad ökning av ekonomiskt bistånd är befolkningsökningen och förändrat konjunkturläge. Arbetslösheten beräknas öka vilket innebär behovet av ekonomiskt bistånd förväntas att öka. Samtidigt har förvaltningen som målsättning att andelen med egen försörjning ska öka och på så sätt minska bidragsberoendet.

Barn, kultur och fritid

Förvaltningen räknar med ökade kostnader inom fritidsverksamheten under de kommande tre åren för att möta det ökade behovet av fritidsaktiviteter. Vidare pågår även inflyttning till en ny ungdomslokal på Islandstorget, detta kommer leda till ökade kostnader för att få samtliga inventarier på plats under 2024. Under perioden ska förvaltningen se över möjligheten att öka tillgången till parklekar inom stadsdelsområdet.

Brommas ökande befolkning kan leda till högre krav på utbudet av sociala aktiviteter och därmed ökade kostnader för aktiviteter, personal och lokaler. Vidare har även deltagandet av barn med särskilda behov ökat i kolloverksamheten vilket lett till kostnadsökning. För att möta dessa krav och samtidigt hantera kostnadsökningarna på ett effektivt sätt kan förvaltningen behöva se över sina befintliga resurser och utvärdera vilka aktiviteter som är

mest kostnadseffektiva.

Äldreomsorg

Äldreomsorgens resurstilldelning baseras på ett antagande om antalet omsorgstagare utifrån befolkningsprognosen. Resurstilldelningen motsvarar därmed inte alltid det faktiska behovet. Inför verksamhetsåret 2024 beräknas Brommas andel av äldreomsorg inom Stockholms stad, bli större än år 2023.

Bromma har en förhållandevis stor andel äldreomsorg som drivs i egen regi. År 2023 höjdes påslaget för arbetsgivaravgifter och pensionskostnader på personalkostnader med 5,3 procentenheter. I resurstilldelningen för 2023 kompenseras höjningen efter den beräknade andelen äldreomsorg i Bromma i förhållande till staden totalt. Denna kompensation ligger kvar 2024. Eftersom andelen verksamhet i egen regi är större i Bromma än i genomsnittet i staden, blev kompensationen lägre för Bromma stadsdelsnämnd.

Jämfört med föregående år har tilldelningen till äldreomsorgen i Bromma relativt andra stadsdelar ökat något beroende på en förändrad befolkningssammansättning i jämförelse med övriga staden. Antalet personer över 65 år beräknas öka med drygt 28 procent fram till 2032 jämfört med faktiska siffror 2022. Det är främst gruppen 80 till 89 år som ökar, följt av 90-åringar och däröver, medan ökningen av gruppen 65 till 79 år är mindre. I procent av den totala befolkningen ökar 80 till 89-åringar med 1,5 procentenheter, 65 till 79-åringar med 0,9 procentenheter och 90-åringar och däröver förväntas ha en procentandel av befolkningen i Bromma som är 0,2 procent högre. Befolkningsförändringen väntas sammantaget medföra ett ökat behov av hemtjänstinsatser och vård- och omsorgsboende.

Inom tilldelningen ryms även anslaget för den förebyggande verksamheten, vilket tidigare år legat som ett separat anslag.

Stadsmiljö

Befolkningstillväxten i Bromma ökar belastningen på befintliga parkanläggningar och ökar behovet av upprustning av lekplatser, belysning och tillgänglighetsanpassning. Den höga exploateringen i stadsdelsområdet generellt och det faktum att skolor och förskolor antas använda parkmark som vistelseyta ökar slitaget på parkerna. Det ökade slitaget leder till ökade driftskostnader samt ökat reinvesteringsbehov. Vissa delar av stadsdelsområdet liknar numera innerstaden i sin struktur och täthet vilket medför att invånare även förväntar sig drift och skötsel med tätare intervall. Förvaltningen ser även ett ökat krav på skötsel av bostadsnära naturmarksytor i takt med att stadsdelsområdet förtätas, vilket också leder till ökade driftskostnader. Driftkostnaderna har ökat kraftigt sedan 2023 och fortsätter att öka på grund av den höga inflationstakten.

Som en följd av inflationsläget höjdes stadens internränta till 2,2 procent.

Förvaltningsledning och administration

Förvaltningsledning och administration finansieras genom ett procentuellt avdrag från verksamheternas budgettilldelning. Den procentuella andelen beräknas vara oförändrad under kommande treårsperiod. Inom administrationen modifieras arbetet årligen utifrån verksamheternas behov i syfte att dels stötta kärnverksamheten på det bästa sättet och dels att

hålla nere kostnader för förvaltningen så att optimalt med medel går till kärnverksamheten.

3.2 Investeringar

Kostnadsökningarna, inflationen, under 2023 och 2024 bidrar till en förväntat högre kostnadsbild för investeringsprojekt inför planeringsperioden 2025 till 2027. Planerad budget ligger på oförändrad nivå under denna period och utan åtgärd kommer detta medföra verksamhetsåstramningar. Det finns behov av räkna upp den totalt avsatta investeringsbudgeten för parkinvesteringsprojekt.

Bromma genomgår en kraftig befolkningsutveckling vilket leder till belastning på befintliga markanläggningar med större behov av upprustning av lekplatser, belysning och tillgänglighetsanpassning. Utöver detta kommer explomark, som inte ska exploateras inom närmaste tio års period, ses över för att skapa ytor för spontanidrott och aktiviteter. En samverkan pågår med exploateringskontoret för att göra detta möjligt. Investeringar i naturreservaten kommer att ske inom budgetramar men kan även finansieras genom sökta medel från central medelsreserv.

Tabell Budgetramar investering				
Anslag (mnkr)	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
Stadsmiljö, investeringar- och grönområden	9,7	11,7	9,7	9,7
Inventarier och maskiner	2,9	2,9	2,9	2,9
Netto Stadsdelsnämnd	12,6	14,6	12,6	12,6

Trafikkontoret föreslår att förvaltningen beviljas 38,6 miljoner kronor i särskilda medel för åren 2024 till 2027. I avstämningsärendet 2024 ligger det med ytterligare budget för Trygghetsinvesteringsmedel 1,6 miljoner kronor, Stockholms vid vattnet 0,4 miljoner kronor, biologisk mångfald 0,7 miljoner kronor, naturreservat 0,5 miljoner kronor samt för maskiner och inventarier 2,0 miljoner kronor.

Under tio år har stadsdelsnämnderna tilldelats medel för reinvesteringar. Hur tilldelningen av dessa medel efter 2026 kommer att se ut är inte klart. Behovet av reinvesteringsmedel till stadsdelsnämnderna är bestående.

1. Tunnlandsparken, Åkeslund – 9,4 mnkr

Tunnlandsparkens utveckling till en stadsdelspark slutförs med etapp 2. Komplettering med nya träd- och perennplanteringar. Parkens fokus blir på aktiviteter för alla åldrar samt biologisk mångfald. Slutförs under 2024, kostnad 9,4 mnkr.

2. Ålstensängen, Ålsten – 4,0 mnkr

Knyta ihop och tillgängliggöra strandpromenaden förbi Ålstensängen. Utveckla Ålstensängen till en mer attraktiv strandpark. Förstärka entréer och kopplingen till strandparken utan bilväg. Öka biologisk mångfald genom nya träd och planteringar. Projektering och anläggningsstart

har skett 2023. Genomförande 2024, kostnad 4 mnkr.

3. Strandpromenaden Folkaredalen, Nockeby – 7 mnkr

Upprustning, utveckling, tillgänglighetsåtgärder och renovering av brygga. Addering av aktiviteter och attraktiva sittplatser längs promenaden. Nya träd och planteringar som bidrar till återväxt och ökat biologisk mångfald ska planteras. Projektering 2026, kostnad 1,0 mnkr. Genomförande under 2027-2028, kostnad 6 mnkr.

4. Park med lekplats Fältherren/Ulvskogen – 7 mnkr

Utveckling samt tillgänglighetsåtgärder av park och lekplats för fler åldrar genom nya lekmöjligheter och attraktioner samt nya sittplatser. Projektering 2026, kostnad 1,0 mnkr. Genomförande 2027-2028, kostnad 6 mnkr.

5. Lekplatsen – Olovslundsparken – 10,2 mnkr

Upprustning, utveckling, tillgänglighetsåtgärder i en av stadsdelsområdets största och mest frekvent använda lekplatser med plaskdamm. Lekparken som har en central plats och ligger långt ifrån andra lekplatser ombesörjer ett omfattande område boenden och är i stort renoveringsbehov. Parken med plaskdamm är ett populärt besöksmål och är mycket frekventerad av omkringboende barn och skolbarn från Olovslundskolan. Plaskdammens sarg och kringliggande ytor behöver också rustas upp.

Upprustningsprojektet kommer att fokusera på ökad tillgänglighet och fler utmaningar för fler åldrar, framförallt äldre barn. Olovslundsparken har höga ekologiska värden med vattensalamander i naturdammen och fladdermöss i skogen. Skogen och delar av parken kommer under 2025 att biotopskyddas. Projektering 2025, kostnad 1,2 mnkr. Genomförande 2026-2027, kostnad 9 mnkr.

6. Annedalsparken – 8 mnkr

Annedalsparken ligger i ett parkstråk som har inslag av natur, torg och lekytor. Besöksstrycket är högt, parken är sliten och i behov av renovering samt av att få fler mötesplatser och aktiviteter. I anslutning till plaskdammen finns behov av sol-/vädskydd då platsen är öppen och saknar uppvuxna träd. Många nya träd har låg vitalitet och gräsytan är sliten. Projektering och delgenomförande med reinvesteringar 2025, kostnad 3 mnkr. Resten av parken under 2027-2028, kostnad 5 mnkr.

Åtgärder i enlighet med lokala åtgärdsprogram för vattenförekomster

Åtgärderna som finns i LÅP i Bromma – gäller främst Kyrksjön och dessa är driftåtgärder.

Det är inte säkert att driftåtgärden vegetationsskörd är genomförbart, detta måste utredas av miljöförvaltningen först (om man stör vattensalamandrarna vid åtgärderna).

4 Lokalförsörjningsplan

4.1 Sammanfattning

Lokalförsörjningsplanen är ett styrdokument för respektive nämnds kort- och långsiktiga arbete med lokalplanering där nämndens totala behov av lokaler och planerade förändringar sammanställs. Nämndernas lokalförsörjningsplaner aggregeras till stadens övergripande lokalresursplan som årligen föreläggs kommunstyrelsen.

Andra planeringsdokument tas fram rörande försörjning av bostäder i form av äldreboendeplanen och boendeplan för särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL.

Olika delar av Bromma växer vilket innebär att behovet av olika typer verksamhetslokaler förändras både på kort och på lång sikt.

Förvaltningen behöver planera för förskolor inom områden där störst behov finns och kontinuerligt anpassa lokalbeståndet geografiskt utifrån platsbehov. Detsamma gäller för hemtjänstlokaler. Förvaltningens utmaning blir att hitta lokaler som är strategiskt placerade i förhållande till var kommande hemtjänsttagare bor.

För en effektiv lokalanvändning arbetar förvaltningen aktivt för en samordnad, kostnadseffektiv och ändamålsenlig lokalanvändning. Lokalbehov och lokalbestånd ses kontinuerligt över för att kunna lösgöra lokaler för annan användning eller avveckling. Möjligheten att samutnyttja lokaler ses också över kontinuerligt.

Förvaltningens hyreskostnad beräknas öka med drygt 23 procent fram till år 2034. Hyreskostnadsökningen avser i huvudsak prognostiserad utveckling av förskolelokaler. Hyreskostnaderna finansieras inom befintliga budgetramar.

4.2 Planeringsförutsättningar

I Bromma beräknas befolkningsökningen uppgå till cirka 9 300 personer fram till år 2034. Befolkningsökningen sker främst i de nya exploateringsområdena i Norra Ulvsunda, Mariehäll, Solvalla, Riksby och Östra Alvik. Befolkningsökningen innebär ett ökat behov av förskoleplatser i de nya exploateringsområdena.

Samtidigt med befolkningsökningen i vissa områden har Bromma en vikande prognos på ett-till femåringar i andra delområden av Bromma. Målsättningen är att förskoleplatser ska finnas där barnen bor vilket blir särskilt utmanande när det finns ett vikande underlag i befintliga områden samtidigt som det finns ett stort behov i nya exploateringsområden. Förvaltningen behöver därför i kommande planering att utifrån ett helhetsperspektiv anpassa lokalutbudet utifrån behov och utbud av förskoleplatser i stadsdelsområdet.

Under planeringsperioden har den rådande inskrivningsgraden 88 procent tillämpats. Av aktuella förskolebarn i Bromma antas under planeringsperioden att 54 procent kommer att vara i egen regi utifrån rådande fördelning. Platsbehovet i planeringen för förskolebarn beräknas utifrån när på året det är som flest barn inskrivna, dvs. maj. I övrigt varierar platsbehovet under året. Barntalen är beräknade vid sista december varje år. Utpendlande barn

planeras vara 53 och inpendlande barn från andra stadsdelar, främst från Hässelby-Vällingby, uppgår till 141. I excelberäkning för beräkningen av kapaciteten på förskolorna är det förprogrammerat att det är 18 barn per avdelning.

4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Nuvarande totala hyreskostnad beräknas att öka från 94,5 miljoner kronor år 2024 till 116,7 miljoner kronor år 2034. Den totala hyreskostnaden avseende pedagogiska lokaler förväntas gå från 69,7 miljoner kronor år 2024 upp till 91,8 miljoner kronor år 2034.

Kostnadsutvecklingen inom förskolelokaler beror i huvudsak på att nya förskolor byggs i stadsdelsområden som utvecklas och där befolkningen kommer att öka: tre förskolor under 2024, en förskola är planerad till 2027 och ytterligare sex förskolor under perioden 2029 till 2032. Samtidigt avvecklas två förskolor under 2024 och en under 2029. Två projekt som förväntades under planeringsperioden har avslutats redan under 2023.

Kostnadsutvecklingen på både kort och lång sikt förutsätter att alla planerade byggprojekt och att den prognostiserade befolkningsutvecklingen realiserar. För att så långt som möjligt kunna begränsa ökningen av hyreskostnaden under kommande år kommer all förskoleutbyggnad att noggrant bedömas och ses över innan nya inriktningsbeslut kan tas. Den kommande utvecklingen av hyreskostnaden finansieras inom befintliga budgetramar.

4.4 Samverkan

SISAB som ändamålsbolag är en viktig samarbetspartner. De förvaltar majoriteten av de kommunala förskolorna. Det finns en löpande dialog kring förvaltning, underhåll av byggnader, mark, bodar, utrustning, lekplatser med mera. Fortsatt dialog behöver föras för att uppnå en effektiv förvaltning. Viktigt bland annat att anmälda fel blir systematiskt hanterade och att ärendehantering säkerställs. SISAB fungerar även som entreprenör när nya förskolor ska uppföras. För att kunna planera verksamheten är det väsentligt att förvaltningen får ta del av SISAB:s upprättade underhållsplaner.

MICASA, ett av stadens ändamålsbolag, är en viktig samarbetspartner. Micasa äger och förvaltar majoriteten av förvaltningens inhyrningar avseende äldreomsorg; tre vård- och omsorgsboenden, tre aktivitetscenter samt en hemtjänstlokal. Även flertalet av gruppboenden i egen regi inom socialtjänsten förhys av Micasa. Nära och löpande dialog förs med Micasa kring förvaltning, effektiv samverkan, underhåll av byggnader samt strategisk planering avseende behov och utveckling. För att strategiskt kunna planera för verksamheter är det avgörande att dialog förs avseende befintligt fastighetsbestånd och Micasas underhållsplaner samt kring verksamhetsbehov.

Fastighetskontoret förvaltar stadens fastigheter. En systematisk dialog med fastighetskontoret behöver upprättas. Idag finns det underhållsutmaningar i lokaler som förvaltningen hyr av fastighetskontoret. Viktigt bland annat att anmälda fel blir systematiskt hanterade och att ärendehantering säkerställs. Det är även av vikt för verksamheten att problem blir lösta och inte går ut över driften och stockholmarna. För att kunna planera verksamhet är det väsentligt för förvaltningen att få ta del av fastighetskontorets upprättade

underhållsplaner.

Stadsledningskontoret (SLK) och Kommunstyrelsens ekonomi- och trygghetsutskott (KSEKTU) är väsentliga i processen för kommande lokaler. SLK äger de regler som finns inom stadens lokaler.

Vid nya bostadsprojekt i bostadsrättsföreningar kan inte bostadsutvecklare som köper andelar i samarbete med fastighetskontoret, lämna avtalsförslag inklusive kostnadsbedömningar tidigare än cirka fyra månader innan planerat tillträde, vilket är sent i processen.

Staden tillämpar idag konceptförskolor, Framtidens Förskola 2.0. Det är ett standardkoncept för SISAB hur nya förskolor ska utformas. Samtidigt finns det regler och tak (hyra per barn och år) för utgifterna i samband med nya förskolor, detta gör att det bli svårt om inte omöjligt att under rådande förutsättning bygga nya förskolor. En annan utmaning med konceptförskolan är att de är standardiserade för 18 barn per avdelning men stadens indikatorer pekar på 15 barn per avdelning.

En utmaning ligger i att säkerställa att kunskap finns om stadens lokalregler och förståelse för dessa bland alla stadens aktörer. SLK tillhandahåller utbildningar och vissa nätverk, dessa är väsentliga för att säkerställa kunskapen bland stadens aktörer. SLK fungerar också som ett viktigt bollplank för förvaltningen. Juridiska avdelningen tillhandahåller expertkompetens på det lokaljuridiska området.

Socialförvaltningen har tagit över planering och genomförande av nya LSS-boenden samt tilldelning av platser. Serviceförvaltningen kommer framöver att föra dialog med berörda förvaltningar inför kommande projekt. Ett projekt i närtid är Vandenberg 9 som är i genomförandefas med planerat tillträde i oktober 2024. Viktigt för serviceförvaltning och förvaltningen är fortsatt tät dialog om kommande projekt och att projekten noggrant beaktas ur ett utgifts- och potentiellt fördyrningsperspektiv.

Äldreförvaltningen, tar årligen fram en stadsövergripande plan, Äldreboendeplanen, för personer över 65 år. Äldreförvaltningen ansvarar för framtagande av underlag för dessa strategiska vård- och omsorgsfrågor samt samordnar planering för och genomföranden av äldreboendeplatser samt övriga insatser för äldre i staden. Äldreboendeplanen är ett underlag som ger en samlad bild av äldreomsorgen i Stockholms stad fördelat på stadsdelsområden. Den används av förvaltningen som underlag för beslut, planering och utveckling i de lokalfrågor som inte är styrda av äldreförvaltningen, vilket är hemtjänstlokaler och aktivitetslokaler. För att säkerställa rätt och adekvat lokalbestånd är det viktigt att förvaltningen kontinuerligt för dialog med äldreförvaltningen samt andra berörda förvaltningar och bolag avseende befintliga verksamheter samt inför kommande projekt.

Serviceförvaltningen tillhandahåller stöd i lokalfrågor. Hyresförhandlingsgruppen inom serviceförvaltningen kontrollerar nya avtal och bevakar avtal som ska förlängas, avtal för villkorsändring och på avtal inför uppsägning. Serviceförvaltningen tar emot anmälningar från förvaltningarna om tomma lokaler för att kunna finna ett effektivt alternativt nyttjande.

Stadsdelsförvaltningarna förväntas arbeta tillsammans i lokalfrågor. Samarbetet mellan förvaltningarna behöver utvecklas. Det handlar såväl om att finna forum som att finna systematik.

Exploateringskontoret leder planeringen av stadens mark. Samverkan med exploateringskontoret är viktigt. Förvaltningen behöver insyn i kommande och pågående projekt, vilket har stor betydelse för planeringen av lokaler.

4.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet

4.5.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering

Förvaltningen har som målsättning att effektivisera lokalers nyttjande och samverka där det är möjligt. Möjligheten att avveckla lokaler där avtalen löper ut ses över. Förvaltningen letar efter alternativa lösningar så att lokaler kan avvecklas till förmån för redan befintliga lokaler där förvaltningen har ett inhyrningsavtal.

Förvaltningen arbetar för att inhysa en verksamhet i en lokal istället för att sprida ut en verksamhet på flera fastigheter i stadsdelsområdet. Kommunikationsmöjligheter är en viktig parameter i lokalplaneringen.

4.5.2 Nuläge 31 januari 2024

Nämndens lokalförsörjning inom områdena administration, äldreomsorg och social omsorg är i nuläget i balans.

Idag finns det administrativa lokaler utspridda i stadsdelsområdet. Om möjligt ses dessa över om det finns potential att samlokalisera och effektivisera lokalnyttjandet.

Hemtjänsten har idag tre noder med lokaler; Traneberg, Blackeberg och Abrahamsberg. Ur ett långsiktigt perspektiv är hemtjänsten ett område den optimala strukturen för noder är något som är föränderligt.

Aktivitets- och friskvårdscener finns i Traneberg samt Tunet för äldreomsorgsverksamhet. Dagverksamhet bedrivs i lokaler i Abrahamsberg, Lillsjönäs.

Idag har Bromma en centralt placerad fritidsgård. Förvaltningen ska utreda möjligheten att starta en träffpunkt för unga i Mariehäll.

Möjligheten att samnyttja gemensamma lokaler mellan äldreomsorg och förskola för att tillaga förskolemåltider till förskolor som saknar tillagningskök utreds.

4.5.3 Planering av lokaler för år 2025-2032 (första planeringsperioden)

Enligt befolkningsprognosen 2025 till 2033 beräknas antalet äldre över 80 år i Bromma att öka med 1 236 personer. Prognosen under perioden visar en ökning med drygt 360 äldreomsorgstagare i behov av hemtjänstinsatser, vilket kan komma att påverka lokalbehovet för hemtjänstens verksamhet.

För att möta behovet av fler fritidslokaler ska förvaltningen utreda möjligheten att starta en träffpunkt för unga i Mariehäll.

Daglig verksamhet har ett behov av lokaler under planeringsperioden.

Ny socialtjänstlag kommer att ställa nya krav på hur socialtjänst ska bedrivas, vilket kan

komma att förändra förvaltningens behov av lokaler.

Under planeringsperioden kan nyttjandet av administrativa lokaler effektiviseras och samlokaliseras.

Under 2024 utreds inom förvaltningen möjlighet till parkskötsel i egen regi. Om detta blir aktuellt blir det eventuellt aktuellt med maskinuppsättningsplats och lokal för nya medarbetare.

4.5.4 Planering för lokaler år 2033-2045 (andra planeringsperioden)

Stor osäkerhet råder för befolkningsutveckling och planerade byggprojekt för den andra planeringsperioden 2033 till 2045. Generellt förväntas befolkningen öka i Bromma och efterfrågan på välfärdstjänster kan därför även förväntas öka.

Enligt befolkningsprognosen 2033 till 2050 beräknas antalet äldre över 80 år i Bromma att öka med 2567 personer. Prognosen under perioden visar en ökning med drygt 500 äldreomsorgstagare i behov av hemtjänstinsatser, vilket kan komma att påverka lokalbehovet för hemtjänstens verksamhet.

4.6 Lokalplanering - pedagogisk verksamhet

4.6.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering

Staden tar årligen fram en befolkningsprognos som är det enskilt viktigaste underlaget för planering av kapacitet i förskolan på stadsdelsområdesnivå. Med bakgrund i denna prognos så tar staden också fram en så kallad förskoleframskrivning 2023 till 2032 vars syfte är att ytterligare vara ett hjälpmedel i planeringen av förskolelokaler. I framskrivningen inkluderas även barn med tillfälliga personnummer, interkommunala placeringar samt barn som inte bor inom samma stadsdel som de har sin förskoleplats inom.

Omvärldsutvecklingen de senaste åren med en pandemi, krig i Europa och det utmanade ekonomiska läget så har planeringsförutsättningarna påverkats. Det förändrade ekonomiska läget har inverkan på färdigställande av bostadsprojekt, höjda byggnadskostnader för bostäder och förskolor samt eventuella effekter på rörligheten på bostadsmarknaden och med demografiska effekter som följd.

Nya exploateringsområdena i Bromma medför ett behov av nya förskolor; Norra Ulvsunda, Mariehäll, Solvalla, Riksby och Östra Alvik.

Förvaltningen utgår i lokalförsörjningsplanen 2024 till 2045 från stadens prognosunderlag tillsammans med resultaten från förskoleframskrivningen. Hänsyn har tagits till lokal kunskap om befolkningsutveckling och förutsättningar i Bromma. Förvaltningen ser ett behov av ett stadsövergripande arbete med förbättringar av modellen som ger mer enhetliga resultat och mindre utrymme för tolkningar.

Den 31 december 2025 förväntas Bromma att ha kapacitet för 5 018 förskoleplatser varav 2 946 platser är via egen regi.

Per 1 juli 2024 på förvaltningens förskolor i egen regi, där det bedrivs verksamhet, har 24 av

46 förskolor enbart en till tre avdelningar. Framtida förskolor i egen regi förväntas ha fler än tre avdelningar.

Per 1 juli 2024 kommer förvaltningen att ha gått ned från tre förskolepaviljonger till två. Fram till 2028 planeras dessa att ha avvecklats. Mindre enheter och tillfälliga lokaler, exempelvis paviljonger, innebär högre kostnader. Det gäller olika servicefunktioner som till exempel kök och att det är svårare att optimera bemanningen inom små enheter.

I beräkningsunderlaget till planen syns en överkapacitet mellan behov och kapacitet från 2024 och framåt. Denna överkapacitet förklaras av ett flertal faktorer:

1. Flexibilitet i avtal och lokalbestånd
2. Regiform
3. Bedömning av kapacitet
4. Inskrivningsgrad
5. Prognossäkerhet
6. Säsongsvariationer
7. Det kommunala ansvaret

Punkt 1 Flexibilitet i avtal och lokalbestånd. Det finns cirka sex förskolor som kan sägas upp mellan 31 december 2024 och 31 december 2026 de flesta av dessa ligger inte med i planeringen för att stängas men kan användas för att justera en överkapacitet eller fungera som en buffert om förskolebarn under annan huvudman skulle bli utan förskola. Dessa sex förskolor har en genomsnittlig kapacitet om tre avdelningar, motsvarande 36 barn, vilket gör att verksamheten har en justerbar möjlighet på 108 platser.

Punkt 2 Regiform. Den totala kapaciteten fördelas både på fristående och kommunal regi vilket innebär att förvaltningen inte har rådighet över hela kapacitetsdifferensen. En problematik med kapacitetsberäkningarna är att fristående förskolor har ett tillstånd som styr max antal barn per lokal medan kommunala förskolor alltid beräknas till 18 barn per avdelning.

Punkt 3 Bedömning av kapacitet. När förvaltningen beräknar kapacitet för befintliga och nyproducerade förskolor är utgångspunkten 18 barn per avdelning. Det innebär att förskolorna nästan alltid kommer att ha en högre bedömd kapacitet än de antal barn som de facto går i den förskolan. Under 2024 ska verksamheten nå budgetmålet om högst 15 barn per avdelning och utfallet visar 16 barn per avdelning.

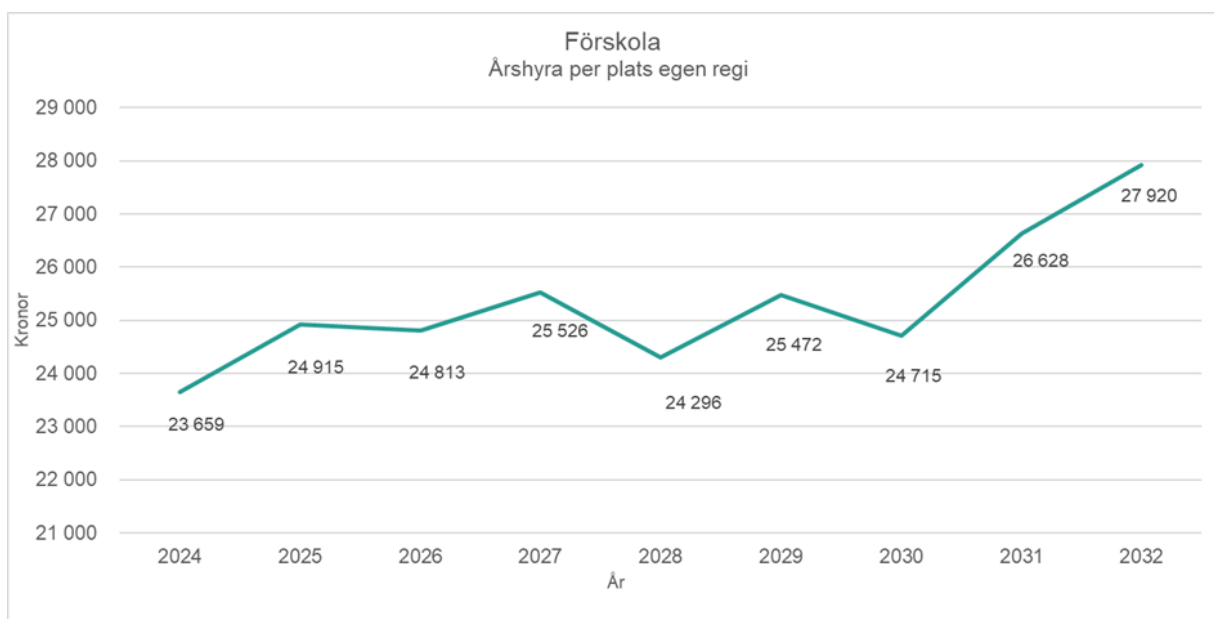
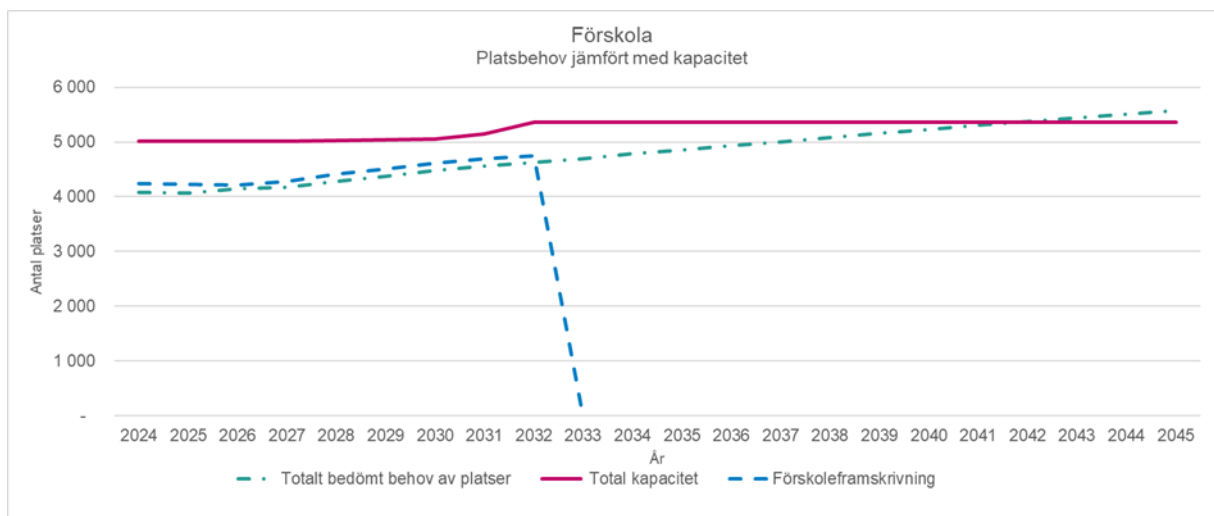
Punkt 4 Inskrivningsgrad. Inskrivningsgraden är generellt hög i Bromma. Ett- till femåringar har en inskrivningsgrad på drygt 88 procent medan två- till femåringar ligger över på 96 procent. Förvaltningen ser tendens till att inskrivningsgraden kan komma att öka framöver. Dels beroende på en något lägre inskrivning under pandemin men också med aktivt arbete att få fler barn i förskola.

Punkt 5 Prognossäkerhet. Prognossäkerheten försvåras och påverkas av bland annat krig, ekonomi, pandemi och andra faktorer vilket i sin tur försämrar exaktheten i planeringen för kapacitet i förskolan. Historiskt har stadens befolkningsprognoser haft en felmarginal på strax över 10 procent efter 5 år. Det problematiska för förskoleframskrivningen är att den baseras på 2023 års befolkningsprognos. Den exakta avvikelsen kan dock utläsas först i slutet av

2024. Det medför att det redan i ingångsvärdet inför planeringsperioden finns en osäkerhet vilket även överförs till befolkningsprognosen och kapacitetsberäkningen.

Punkt 6 Säsongsvariationer. Det finns en säsongsvariation mellan antal inskrivna barn under året, framförallt mellan decembermånader respektive majmånader. Befolkningsprognosen återspeglar barnantal per sista december men kapaciteten behöver återspegla när det är som flest barn, vilket sker under vårterminen, ofta i maj månad. Detta medför en systematisk kapacitetsdifferens i underlaget.

Punkt 7 Det kommunala ansvaret. Den kommunala förskoleverksamheten har det yttersta ansvaret att erbjuda förskoleplatser till barnen i Bromma. Fristående kan stänga ner en verksamhet om barnunderlaget är lågt eller marginalerna är för låga. Om så är fallet behöver kommunala förskolor gå in och täcka upp behovet. Det gör att en reservkapacitet av platser tillhandahålls i kommunal regi.

4.6.2 Nuläge 31 januari 2024

Förvaltningen har tre paviljonger som är dyra i årskostnad per barn. Det är Dartanjanggatan 1 (29 000 kr/barn), Dartanjangsgata 3 (44 000 kr/barn) och Kiselgränd (36 000 kr/barn). Dartanjanggatan 1 planeras att frånträdas 31 juni 2024.

Förskola på Nyängsvägen 66, ett SISAB-projekt, ska tillträdas juni 2024 med verksamhet från och med augusti.

Förskola på Masugnsvägen 74, ett projekt med JM, en BRF som ska tillträdas i augusti 2024.

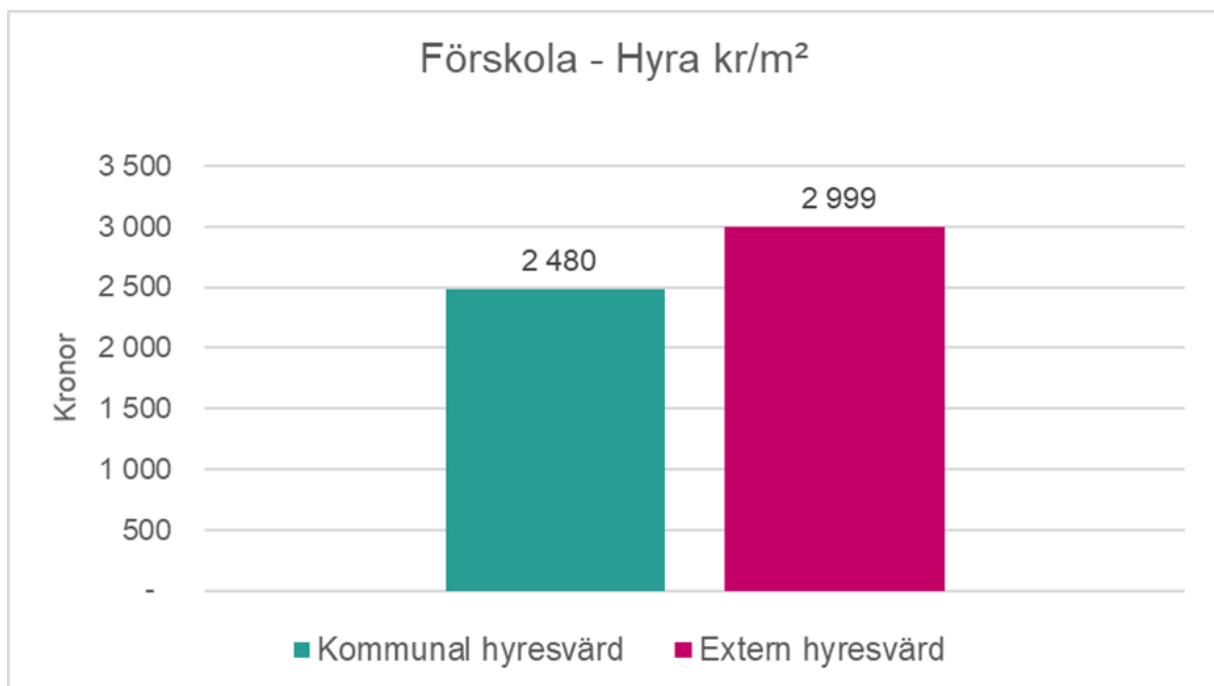
Förskola på Bällstaågatan 62, Vandenberg 9, ett projekt med BESQAB, en BRF med verksamhet från och med januari 2025.

Förskola på Herman Ygbergsväg 38, stängs ned i juni men med avtal till december 2024.

Förskolan på Abrahamsbergsvägen 87, verksamheten upphör i lokalen i juni 2024 och lokalen frånträds sista september 2025.

Förskolan Söderberga Allé 10-12 har ingen verksamhet idag. Avtalet löper till sista september 2024.

Förskola på Grindstuvägen 40, ingen verksamhet idag, avslutas sista april 2024.

Snitthyran per kvadratmeter förväntas att öka i takt med att förvaltningen beställer nya fristående förskolor i egen regi samt med privata fastighetsägare i ett högre kostnadsläge.

4.6.3 Planering av lokaler för år 2025-2032 (första planeringsperioden)

Lokalbehovet under den första planeringsperioden

Förvaltningens lokalbehov under första perioden beräknas utifrån den prognostiserade befolkningsutvecklingen. Enligt förskoleframskrivningen för 2025 har Bromma 4 209 barn i åldern ett till fem år inskrivna i förskolan per den sista december.

År 2032 beräknas det finnas 4 753 barn mellan ett till fem år i förskolorna. Detta motsvarar ett behov av ytterligare cirka 30 nya avdelningar. Behovet kan tillgodoses genom byggnation av cirka fem nya förskolor. Lokalbehov för förskolor tas fram utifrån befolkningsprognos och var barnen förväntas bo.

Platsbehovet i egen regi utifrån inskrivningsgrad och marknadsandel förväntas i likhet befolkningsprognosen öka från 2 196 platser år 2025 till 2 496 platser år 2032. Detta motsvarar ett behov av cirka 17 nya avdelningar eller cirka tre förskolor.

Nya exploateringsområdena i Bromma medför också ett behov av nya förskolor i vissa områden; Norra Ulvsunda, Mariehäll, Solvalla, Riksby och Östra Alvik.

Planerade lokalförändringar under den första planeringsperioden

Under perioden 2025-2032 beräknas cirka nio nya förskolor att byggas. Detta för att möta behovet från utveckling av stadsdelsområden.

Mariehäll kommer att få en ny förskola på fastigheten Archimedes 2, med sex avdelningar planerad till år 2026. Även fastigheten Enigheten förväntas få en förskola år 2031 med fem avdelningar.

Östra Alvik planeras det för två nya förskolor. Fördelat på två byggherrar. Dessa är planerade till 2032 och med sex avdelningar vardera. Om förvaltningen kommer att driva en eller båda dessa förskolor är idag ej klart.

Solvallastaden förväntas exploateras men det är mycket oklart när i tiden det blir Aktuellt. Nu nuläget ligger en förskola med åtta avdelningar i planen för 2032.

Riksby ska exploateras i etapper. I första etappen är det två förskolor inplanerade till 2031 med sex avdelningar vardera. Under fem år mellan 2032 till 2037 ska samverkan ske med Utbildningsförvaltningen om att nyttja fastighet tillsammans. En permanent lösning ska sedan hittas i etapp två.

4.6.4 Planering av lokaler för år 2033-2045 (andra planeringsperioden)

Lokalbehov under den andra planeringsperioden

År 2033 beräknas Bromma att ha behov av 4 699 förskoleplatser och i slutet av 2045 beräknas det finnas behov av 5 574 förskoleplatser utifrån en inskrivningsgrad på 88,2 procent.

Denna beräknade ökning av förskoleplatser mellan 2033 och 2045 motsvarar 875 platser motsvarande 49 nya avdelningar eller cirka åtta nya förskolor med sex avdelningar i olika områden med nybyggnation.

Planerade lokalförändringar under den andra planeringsperioden

Nyproduktion av bostäder under perioden medför ett behov av mark till nya förskolor, detta

inkluderar även friytor. Planering sker för närvarande utifrån den befolkningsprognos som är tillgänglig. Här tas även hänsyn till antalet bostäder som byggs i olika områden.

Befolkningsförändringar i målgruppen ett till fem åringar påverkas mer av nyproduktion än av naturliga förändringar i det befintliga beståndet. Detta beror på att nya bostadsområden lockar till sig fler barnfamiljer.

4.7 Övrig information

4.7.1 Särskild redovisning av vissa lokalprojekt

Förvaltningen har inga projekt som kräver särskild redovisning.

5 Övriga redovisningar

Medborgarbudget och medborgarinflytande

Förvaltningen ska aktivt arbeta för att öka brommabornas förtroende för förvaltningen. Dels genom en förbättrad kommunikation, dels genom att involvera brommaborna mer i utvecklingen av Bromma.

För att få en förståelse för brommabornas uttalade behov och önskemål ska dialogen med brommaborna utvecklas. Under 2023 har målgruppsanpassade dialoger och medborgarbudget prövats, ett arbete som kommer att fortsätta att utvecklas under 2024 och vidare under planperioden.

En modell för samverkan mellan förvaltning och nämnd har tagits fram i form av ett planeringsråd. Syftet med rådet är att öka graden av medborgardelaktighet för vidareutveckling av Bromma.

För att öka ungdomars delaktighet i utvecklingen av Bromma ska ett ungdomsråd i någon form inrättas i förvaltningen.

Arbetet med medborgarbudget som metod för att involvera brommaborna i planeringen av närmiljön kommer att fortsätta under planperioden. Bland annat ska metoden användas i ett stadsmiljöprojekt som påbörjas under 2024. Förvaltningen ska även använda medborgarbudget för att stärka ungdomars delaktighet i utvecklandet av fritidsverksamheten.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Susanna Halldin Olsson, Stadsdelsdirektör	2024-04-04